

Előfizetési díj:

Negyedévre ... 2 kor.
Félévre ... 4 kor.
Egész évre ... 8 kor.

Egyes szám 40 fill.

Megjelen július és
augusztus kivételével
havonként kétszer.

HERKULES

SZERKESZTIK.

PORZSOLT JENŐ.

PORZSOLT KÁLMÁN.

Szerkesztőség:

IX., Ferencz-körút
31. szám, I. em.

Kiadóhivatal:

V., Váci körút 78. sz.

Az Achilles Sport-Egylet,
Aradi Korcsolyázó-Egylet,
Budapesti polgári lövészegyes.,
Budapesti Torna-Club,
Beregszászi Korcsolyázó-Egylet,
Bpesti hegyvidéki Turista-Egyl.,
Budapesti Torna-Egylet,
Délvidéki Kerékpár-Egylet,
Debreczeni Korcsolyázó-Egylet,
Debreczeni Torna-Egylet,
Fővárosi Vivó-Club,
Érsekújv. Vivó- s Torna-Egyes.,
Győri Csónakázó-Egyesület,
Gyöngyösi Korcsolyázó-Egylet,
Kassai Korcsolyázó-Egylet,
Kassai Tornázó- és Vivó-Egylet.,
Kolozsvári Athletikai Club,

Kolozsvári Korcsolyázó-Egylet,
Körmendi Athletikai Club,
Kunstmártoni Csón.-Korcs.-Egyl.,
Lévai Torna- és Vivó-Egylet,
Lőcsei Korcsolyázó-Egylet,
Lőcsei Vivó- és Torna-Egyesület,
Magy. Testgyakorlók Köre,
Márm.-szigeti ifj. Torna-Egylet,
Magyar Uszó-Egylet,
Maros-Vásárhelyi Torna-Egylet,
Magyar-Óvári Torna- s Vivó-Egyl.,
Maros-Vásárhelyi Kerékpár-Egyl.,
Maros-Vásárhelyi Korcs.-Egylet,
N.-Bányai Torna- és Korcs.-Egyl.,
Nagy-Ényedi Korcsolyázó-Egylet,
Nagy-Kanizsai Torna-Egylet,
Nagy-Kállói Korcsolyázó-Egylet,

Nemzeti Hajós-Egylet,
Neptun Bpesti Evező-Egylet,
Ó-Becsei Kerékpár-Egyes.,
Ó-Budai Torna-Egylet,
Pécsi Athletikai Club,
Pápai Korcsolya-Egylet,
Pozsonyi Torna-Egylet,
Privigyei Korcs.-Egylet,
Rimaszombati Korcs.-Egylet,
Quarnero Csónakázó-Egylet,
Sátorlajauhelyi Korcs.-Egylet,
Selmeczi Akad. Athleta Club,
Soproni Korcsolyázó-Egylet,
Soproni ev. főgymn. testgy. Köre,
Sportkedvelők Köre,
Szabadkai Sport-Egylet,
Szabadkai Torna-Egylet,

Szarvasi Korcsolyázó-Kör,
Szatmár-Németi torna- s vivóegyl.,
Szegedi Csónakázó-Egylet,
Szegedi Korcsolyázó-Egylet,
Szegedi Torna-Egylet,
Székely-Udvarhelyi Korcs.-Egylet,
Székesfehérvári Korcs.-Egylet,
Szegedi Kerékpár-Egyesület,
Szászvárosi Athletika-Club,
Szolnoki Korcsolyázó-Egylet,
Temesvári Korcsolyázó-Egylet,
Torontáli Korcs.- és Hajós-Egylet,
Torontáli Athletikai Club,
Tordai Korcsolyázó-Egylet,
Ujvidéki Kerékpár-Egyesület,
Veszprémi Torna-Egyesület,
Zombolyai Athletikai Club

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter ő nagyméltósága 47.020. számú rendeletével ajánlja e lapot Magyarország összes tanintézeinek.

A m. kir. vallás- és közoktatási miniszterium hivatalos közleményei.

A magyar tanulók 1905. évi május havában tartandó országos tornaversenyének műsora:

Első nap.

1. Felvonulás.
2. Oszlopokba állás; Hymnus (ének).
3. Szabadgyakorlatok fabottal, bemutatva az összes résztvevő tanulók által.
4. Általános szertornázás (csapat- és mintacsapattornázás).
5. Egyéni összetett verseny: futómászás. V—VI. oszt.: 30 m. futás s folytatólagos mászás 5 m. magas farudon.
6. Főverseny a Zászlóért; összetett csapatverseny: szabadgyakorlat összekötve szertornázás és távolba ugrással.
7. Oszlopokba állás; Szózat (ének).
8. Elvonulás.

Második nap.

1. Felvonulás.
2. Oszlopokba állás; Hymnus (ének).
3. Szabadgyakorlatok fabottal, bemutatva az összes résztvevő tanulók által.
4. Egyéni összetett verseny: futómászás. VII—VIII. oszt.: 50 m. futás s folytatólagos mászás 5 m. magas farudon.
5. Egyes intézetek által szabadon választott szabadgyakorlatok, kéziszerekkel, vagy a nélkül.
6. Kötélhúzás; csapatverseny intézet intézet ellen.
7. Játékverseny; csapatverseny intézet intézet ellen (füleslabda vagy kótya).
8. Oszlopokba állás és a győztesek kihirdetése.
9. Szózat (ének). Elvonulás.

Megjegyzés. A műsor 1. 2., 3. pontjai az összes résztvevő ifjúságra mindkét napon kötelezők.

Egy és ugyanazon tanuló résztvehet az egyéni összetett versenyben és a Zászlóért való küzdelemben is; hasonlóképen résztvehet a kötélhúzás és a játékversenyekben is.

Az egyéni összetett versenyre egy osztályból csak egy tanuló jelölhető. Párhuzamos osztályok egy-egy tanulót nevezhetnek.

A főversenyben (a Zászlóért) intézetenkint 20 tagból álló csapatok küzdenek; a csapatok V—VIII. osztályu tanulókból tetszés szerint válogathatók össze.

A kötélhúzásban intézetenkint 10 tagból álló csapatok vehetnek részt; a csapatok V—VIII. oszt. tanulókból tetszés szerint állíthatók össze.

A játékverseny csapatai V—VIII. oszt. tanulókból tetszés szerint válogathatók össze. Intézetenként füleslabdára 10 tag; kótyára 4 tag (12-es játék) jelölhető.

Egyéb szükséges tudnivalók, valamint a Hymnus és Szózat dallamairól szóló értesítés kellő időben tételnek közzé.

A magyar tanulók országos tornaversenyének szabályai.

I. Csapattornázás.

1. Minden intézet egy 10 tagu csapatot állít.
2. A tornaszert az intézet maga választja s ezt a kérdőíven bejelenti.
3. Minden intézet a tornaszert magával hozza; kölcsön tornaszert csak az esetben számíthat, ha a rendezőség a kívánt szerrel rendelkezik.
4. A bemutatandó gyakorlat-anyagot a tornatanár állítja össze, de ez szigorúan a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszterium által 1899. évben kiadott középiskolai tanterv és utasítások keretéből véteendő.
5. Az összes csapatok egy időben tornáznak. Idő: 15 perc.

II. Mintacsapatok tornázása.

1. A mintacsapatok tornázása a csapattornázással egy időben tartatik meg.

2. Amely intézet, a csapattornázás helyett mintacsapattornázást ohajt bemutatni, annak munkája — a bírálat tárgyát képezvén, a felmutatott eredményhez képest díjaztatik.

3. A csapat taglétszáma 7-nél kevesebb és 10-nél több nem lehet.

4. A bírálat tárgyát képezi:

a) A csapat magatartása (csapat-fegyelem).

b) A gyakorlatanyag nehézségi foka és helyes felépítése.

c) A gyakorlat anyagának kivitele, a szerhez menettel, a gyakorlat befejezése (legrás, megállás), valamint a szertől való távozás.

5. Az értékelés a), b) és c) pontok mindegyikénél 0—5-ig terjedő értékszámok szerint történik.

0 = a gyakorlatot nem fejezte be,

1 = alig elégséges,

2 = elégséges,

3 = jó,

4 = igen jó,

5 = mintaszerű.

A fél ponttal (0.5) értékelés alkalmazható.

III. Főverseny.

(Csapatverseny a zászlóért).

A főverseny: egy szabadgyakorlat, egy szer- és egy népies gyakorlat bemutatásából áll. (Összetett verseny).

A) Általános versenyszabályok.

A) Általános versenyszabályok.

1. Ezen versenyben minden intézet, csak egy — és pedig 20 tagból álló — csapatot jelenhet be. Két pótember is jelölendő.

2. A versenyző csapat a jelentkező intézet V—VIII. osztályai, illetőleg I—IV. évfolyamainak növendékeiből alakítható.

3. A versenyben csupán a bejelentett csapat, illetőleg tanuló vehet részt.

4. A pótember ugyanazon intézet tanulói közül, csupán a tornatanár kellő indokolásával és csak a verseny előtt vehető fel a csapatba.

5. Ha a csapatnak valamelyik tagja, a verseny megkezdése után bármely oknál fogva a versenyt nem folytathatná, ennek helyébe póttag nem állhat be.

6. A versenyző csapatok a versenyre kerülő: szabadgyakorlatot, a tornaszert, valamint az ezen bemutatandó gyakorlatot csupán a verseny napján tudják meg.

7. A szabadgyakorlatoknál kívánatos rendgyakorlat (sorbontás) egyféleképpen végzendő. Lásd főverseny rendezése.

8. A versenyző csapat tagjai névjegyzékét, a versenyzők magassága szerint, a kérdőívben kell felsorolni (a jobb szárnyon álló az első).

9. A versenyben résztvevő minden egyes csapat egy arcsorba magasság szerint, sorakozván, a jobb szárnytól a balszárnyig 1-től 20-ig terjedő és a tornaingre elül varrott 7 cm. hosszú, 5 cm. széles fehér vászon piros betűs arabszámmal legyen ellátva.

10. Amely csapat a versenybírói elnök felhívására azonnal nem jelentkezik, visszalépettnek tekintetik.

11. Ezen verseny elbírálásánál egy versenybírói elnök és három, egyenként három tagból álló versenybírói és azonfelül minden bíróságnál egy-egy versenyjegyző működik. A három bíróság közül az egyik

csupán a szabadgyakorlatokat, a másik a szergyakorlatot, a harmadik a népies gyakorlatot bírálja. A versenybírói elnök munkájában a rendezők támogatják.

12. A versenyző csapatokat a rendező bizottság az erre a célra kitűzött négy versenyidő egyikére osztja be (26-án d. u. 3 órától 6 óráig, 27-én d. e. 9 óra 30 perctől 11 óra 30 percig, 27-én d. u. 4 órától 5 óráig és 28-án d. e. 7 órától 11 óra 30 percig), a mi a részletes sorrendben feltüntetve lesz.

13. A versenybírói elnök határozata ellen felebbezésnek helye nincs.

14. A versenyző csapatok tagjainak magatartásáról a versenybírói elnök külön jelentést tesz.

B) Részletes versenyszabályok.

a) Szabadgyakorlat.

1. A versenyen bemutatandó szabadgyakorlat kéziszer nélkül: kar-, törzs- és lábmozdulattal 4 ütemben végezhető egyenoldalu, egyenirányú, egyszerűen összetett taggyakorlat lesz: melyek balra és jobbra (avagy előre és hátra) 2×4 (8) ütemben kell végezni. Az ütem gyorsasága az egyes mozdulatokból vehető észre. A gyors ütem kerülendő.

2. A versenygyakorlat a helyszínén, a sorra kerülő csapat előtt lesz kisorsolva, felolvasva és egy előtornászszal kétszer egymásután bemutatva. Azután a csapat által balra és jobbra folytatva, háromszor végzendő.

3. Az, hogy a gyakorlat arc- vagy oldalsorban végzendő? azt a kisorsolt gyakorlat felolvasásánál a tornatanár megtudja.

4. A versenyző csapat működése a versenybírói elnök felszólításától kezdve a csapat elvonulásáig tart.

5. A bírálat tárgyát képezi: a csapatnak mint egyéneknek magatartása és a gyakorlat mikénti végzése, mely után minden bíró egy-egy értékszámot ad.

6. A három versenybíró által adott értékszámok összege elosztva 3-mal, adja a szabadgyakorlatnál elért nyerőpontot, melyet a versenyjegyző a bírálólapon I. szelvényére bejegyeztet.

b) Szergyakorlat.

1. A verseny ezen része: a magas nyújtón vagy magas korláton vagy a lovon szelvényben (1.10 m. magas, ugródeszka nélkül) kerül eldöntésre.

2. A szergyakorlatot a 20-as csapat nem minden tagja, hanem közülük csak 10-en (vagy a páros számúak, vagy a páratlan számúak) végzik. És pedig miután a csapat a verseny szabadgyakorlatnál ugyis két tizes csapatban áll (külön a páros, külön a páratlan számúak) sors dönt afelől, hogy a kettő közül melyik kerül a szerhez, melyik a távolugráshoz.

3. Azt a 10 tagból álló csapatot, mely a tornaszerhez jutott, egy rendező a bírálólapon megfelelő szelvényével a szertornázásnál működő versenybírói elnökhöz vezeti és a csapatot, valamint a bírálólapot az ottani rendezőnek adja át, ki a csapatot helyére sorakoztatja.

4. Hogy a nevezett három főtornaszer közül melyik kerül mint versenyszer sorra, azt a Miniszter ur Ő nagyméltósága vagy meghatalmazottja a verseny megkezdése előtt állapítja meg.

5. Az így meghatározott tornaszeren a kitűzött versenyidő mindenikére a versenygyakorlat más-más, de teljesen egyenfokú és a tornaanyag keretéből vett egy egyszerűen összetett gyakorlat lesz.

6. A versenygyakorlat az illető időre mind a négy ízben a versenybírói elnök sorsolja ki.

7. Bírálat. A gyakorlat kivitele minden egyes versenyzőnél elbírálás alá kerül. Ennél a versenynél is há-

rom bíró és egy jegyző működik, mely utóbbi minden versenyzőnek bemutatott gyakorlata után az I., II. és III. versenybíró által egyenként bemondott értékszámot a bírálólap megfelelő szelvényének illető rovatába bejegyzi. Az így kitöltött bírálólap szelvényét a megbízott rendezőnek (bizalmi férfi) átadja s ez a versenyirodába viszi.

8. A leversenyezett csapat tartozik azonnal különítményébe vonulni.

c) Népies gyakorlat.

Távolugrás a földről nekifutással.

1. A távolugráshoz a fenti módon kisorsolt 10-es csapatot egy rendező a bírálólap megfelelő szelvényével a távolugrásnál működő versenybíróshoz vezeti és a csapatot, valamint a bírálólapot az ottani rendezőnek adja át, ki a csapatot helyére sorakoztatja.

2. A 10-es csapat minden tagja két ugrást végez. Az ugrást a sorban legmagasabb kezdi. A nagyobb ugrás számít, a kisebb nem méretik.

3. A nekifutás és elugrás tetszés szerint történhetik.

4. A mérés és elugróléc élétől a leugrási nyomnak a léchez legközelebb eső pontjáig mérőlegesen eszközöl-tetik.

5. Az ugrás pontozása: 400 cm. = 0 pont, 425 cm. = 0.5 pont, 450 cm. = 1 pont, 475 cm. = 1.5 pont, 500 cm. = 2 pont, 525 cm. = 2.5 pont, 550 cm. = 3 pont, 563 cm. = 3.5 pont, 575 cm. = 4 pont, 588 cm. = 4.5 pont, 600 cm. = 5 pont.

C) A főverseny rendezése.

1. Az intézet tornatanára a részletes sorrendből kivethető egymásutánban egy arcsorba sorakoztatja csapatját az erre kijelölt helyen, ahol minden versenyző, a verseny befejeztéig, kifogástalan magatartást tartozik tanusítani. A csapatok egymás mögött sorakozva bevárják a versenybíróshoz intézkedését.

2. Az első versenybírósnál (szabadgyakorlat bírósága) az elnök felhívja a sorakerülő intézet nevét. Pl. Besztercebányai főgimnázium hiva, az illető intézet tornatanára rögtön vigyázz-t vezénnyel s csapatját arcsorban a versenybíróshoz elé vezényli.

3. Amely csapat a versenybíróshoz elnöke felhívására nincs jelen, visszalépettnak tekintetik.

4. *Rendgyakorlat.* Sorbontás. **P á r o s s z á m u a k** lépést előre **in—dulj.** — **Pihenj!**

5. Ezután a tornatanár kihuzza a gyakorlatát az urnából, átadja az egyik versenybírónak, ki azt hangosan felolvassa, melyet az ott álló előtornász k é t s z e r bemutat.

6. Ha a gyakorlatot oldalsorban kell végezni, a tornatanár a versenyzőket oldalsorban vezényli.

Most a tornatanár előbb vigyázz-t vezénnyel s *Rajta!* vezényszóra növendékei kezdik s háromszor megszakitás nélkül, ütemesen, tanáruk ütenyzésére végzik a gyakorlatot.

7. A szabadgyakorlat befejeztével a tornatanár arcpárokba vezényli csapatát és az itt működő rendező átveszi a bírálólapot s a csapatot a két részre sorsoló bizottság urnájához vezeti.

8. Most már a tornatanár munkája itt megszűnik és a térről, a különítményekhez, illetőleg tanítványaihoz menni kérelik.

9. A verseny eredményét a versenyirodában számitják ki.

10. Holtverseny esetén elsősorban a szabadgyakorlatokban elért kedvezőbb eredmény, másodsorban a szergyakorlatoknál elért kedvezőbb eredmény, harmadsorban a sors dönt.

(Folytatjuk.)

Tanulói szállások.

Bár sok oly tanárt ismerek, ki a tanulói kirándulásoknak nem barátja s ez ügyet egészen a szülőkre bizza, azért mégis bátorkodom e lapok hasábjain, melyek ezen dologban eddig is sok üdvös eszmét terjesztettek el, felhívni a tanári karok figyelmét a tanulói szállások berendezésére. Alkalmul szolgál mostani felszólalásomra a felső kereskedelmi iskolák lelkes főigazgatójának, Schack Bélának azon munkálkodása, mely ezen iskolák tanulmányi kirándulásait igyekszik megkönnyíteni. Ugyanis a főigazgató úr arra törekszik, hogy e testvér iskolák a tanulók kirándulásait azáltal tegyék lehetővé, hogy minden város iskolája gondoskodjék a hozzá jövő tanulók elszállásolásáról, étkezéséről, a megtekinteni valók, kiránduló helyek kijelöléséről, úgy hogy minden város iskolája a hozzájövőknak kész utazási tervet küldhetne meg. Mondani sem kell, hogy ily főigazgatói támogatás mellett ezen ügy a legjobb nyomon halad, és rövid idő múlva ez iskolák példáját a középiskolák is követni fogják, bármint féljenek is egyes tanárok a „peripatétikus” iskoláktól.

A kereskedelmi iskolák már eddig is nagyon szép példáját adták, hogy a tanulmányi kirándulásokat miként lehet kevés pénzzel, kitűnő eredménnyel rendezni. Ugyde a legtöbb tanulónak e kevés pénz is sok, és minden törekvésnek főképp arra kell irányulni, hogy a kirándulások a lehető olcsón legyenek rendezhetők.

Tárgyunktól eltérőleg megjegyzem, hogy az eddigi kirándulásai a kereskedelmi iskolának azért történtek inkább külföldre, mert ott az utazás sokkal olcsóbb, mint Magyarországon, a híres zona-utazás hazájában. Pl. egy erdélyi ut csaknem kétszer annyiba kerül, mint a Velence, Milánó, Génua-ba való utazás. Sőt most husvéti szünidőn megy egy kereskedelmi iskola Párisba 90 frt teljes utiköltséggel 5 napi párisi tartózkodással. Ugyan mit fizetnénk itt az államvasutaknak a 4 napig tartó vasuti utazásért. Azt mondják, a 10 tanulónak adott félárú utazási jegy elég kedvezmény, pedig ez még a körutazási jegyek kedvezményét sem éri el. No, de erről mi nem tehetünk, foglalkoz-

zunk azzal, mit csekély munkával a tanárság is kivihet. Ez volna tanulóinknak kölcsönös elszállásolása.

Az iskoláknak egyik terméről, mondjuk valamely pár napig nélkülözhető szertáráról volna szó, melyet 10—20 ágygyal kellene felszerelni a husvéti és a nagy szünidőre. A husvéti szünidő előtt a berendezés talán egy két napig vonná el e termet a tanítástól, a nagy szünidőben már alkalmatlanságot sem okozna még a tisztogatásnál sem egy terem berendezése. Az ágyakat mindenkor ingyen kaphatjuk a katonaságtól, de az ide-oda hurcolást kellene elkerülni olyképen, hogy a katonai hatóságok letétbe adnák az ágyakat a hozzávalókkal együtt. Ennek országos elintézése persze csakis a miniszteriumok útján történhetné meg.

A szállótermek jókarban tartásáért a szolgáknak ne a vendégek, hanem a vendéglátó iskola fizessen valamit, hisz úgy is kölcsönbe megy az ilyen vendéglátás.

Az ellátásnak olcsóságáról is előre kellene gondoskodni, mert a vendéglősök nálunk ily kirándulásoknál meg akarnak gazdagodni. Szomorú tapasztalataink vannak e tekintetben. Tudjuk például, hogy Berlinben három nap alatt kevesebbet költöttünk, mint Budapesten egy nap alatt.

Az egyes iskolák tanári kara, ha kezébe veszi ez ügyet, rövid idő alatt olyan tanulói vándorlás fog következni, melyet még nem látott ez ország. Csak legyen egy tanár, ki a szünidőben is vezeti az elszállásolásokat. A jelentkezéseknek jó korán meg kellene történnie, hogy idejében lehessen intézkedni, nehogy egy időben egy helyre több iskola is kiránduljon.

De nem csak iskoláknak, hanem egyes tanulóknak is rendelkezésére kellene bocsátani a szállókat, ha erre iskolájának direktora kér engedélyt és a tanuló igazolványt mutat fel.

Az apróbb dolgok megbeszélését nem tartom szükségesnek, csak arra kérem tanártársaimat, hogy főigazgatóknak szép eszméjét, melynél fogva a kirándulásokat így kölcsönös támogatással igyekeznek megoldani, a legmelegebb támogatással fogadják, hogy munkásságának minél előbb meg legyen a foganatja.

K. L.

Az iskolai testi nevelés Amerikában.

Az iskolai testi nevelés szervezete főbb vonásaiban a következő. A gyermekkertekben, ahol a kicsinyek rendszerint 9-től $\frac{3}{4}$ 12-ig vannak, a testi nevelés főleg ritmikus mozgásokból, egyszerű, de kimerítő taglejtésekből és a legelemibb mozgó-játékokból áll, m. p. a

következő beosztás szerint: 9 óra 20 perctől 9 óra 30 percig járás, ugrálás és ritmikus mozdulatok; 10-től 10 óra 30 percig körjátékok, 10 óra 30 perctől 10 óra 45 percig szabadjáték. Az énekes-játékoknál csupán azok a gyermekek énekelnek, akik a játékokban nem vesznek tevékeny részt. A gyermekkertésznők tanfolyama két évre terjed; az első évfolyam tantervében *) az egészségtanra 5, a játékokra 13, testgyakorlásra 12 óra jut; a 2. évfolyamban egészségtanra 5, játékokra 12. Ott, ahol a képzés a nyilvános tanítóképzőben történik, az 1. évfolyamban van: tornaelmélet hetenként 1 óra, tornagyakorlat naponta 12 perc, élettan és egészségtan heti 4 óra az első félévben; a 2. évfolyamban játék heti 1 óra, Fröbel-féle játék (mother play) heti 2 óra.

Valamennyi elemi- és középiskolában nagy gondot fordítanak a rendszeres testi nevelésre és az ifjúság egészsége különös gondozásban részesül. A közoktatásnak ez az ága, mely elválaszthatatlan a jól felszerelt tornacsarnokoktól és játszótérektől és a tornatanítóknak alapos elméleti és gyakorlati kiképzésétől, még folyton növekvőfelben van. Az elemi iskolákban a tornatanításra a Committee of fifteen ajánlotta tanterv csak heti 60 percet tűz ugyan ki, mégis 82 városi iskola közül 63-ban átlag 249 óra jutott egy évben a testgyakorlásra. Megjegyzem, hogy az iskolaév átlag 40 hétre terjed, ami a szombati (esetleg csütörtöki) szünnap figyelembe vételével évi 200 tanítási napot eredményez.

A középiskolának (secondary school) 4. osztályában a 2. félévben bonctant, élettant és egészségtant heti 3 órában tanítanak. A felsőbb középiskolákban (college) és az egyetemeken a testi nevelés élén az u. n. physical training director (testnevelési igazgató) áll, aki rendszerint egy az elméleti és gyakorlati tornából is képesített orvosdoktor és a tornatanítók, atlétikai művezetők stb. testületével egyetemben csaknem önállóan vezeti az oktatásnak ezt az ágát.

Hazai és helyi viszonyainkra való tanulságos voltánál fogva is külön emlékezem meg egy jeles intézményről, melyet ujabban néhány buzgó férfi társadalmi uton hozott létre. A Public Schools Athletic League, vagyis a nyilvános iskolák atlétikai szövetsége dr. Gulick new-yorki testnevelési felügyelő lelkesedésének és kitarásának tavaly megértett gyümölcse. Elsősorban a new-yorki tanuló-ifjúság atlétikai versenyének rendezését tartja ugyan szem előtt, de felöleli a tornát, az ifjúsági egyesületeket, gondoskodik díjakról, játékterekről és személyzetről (oktatók és bírák). Ennek a szövetségnek szervezői abból a helyes felfatásból indultak ki, hogy az iskola nem vállalhat el mindent, de másrészt veszedelmes volna az ifjúságot egészen magára hagyni, avagy avatatlan külső befolyásoknak kiszolgáltatni. Ezért vonták be igen helyesen a vezérő bizottságba egyrészt az iskolai testnevelésügyvel foglalkozó egyéniségeket. Aki a mi idevágó viszonyainkat ismeri, könnyen levonhatja ebből a tanulságokat. A mi ifjaink magukra hagyva, segítettek magukon, ahogy tudtak: a sportegyesületek közreműködésével alakítottak ifjúsági egyesületeket és egy szövetséget s rendeznek versenyeket, anélkül, hogy magának az iskolának és a hatóságnak róla tudomása s hozzá köze volna. Szorosan függ ez össze egy nálunk régóta vajdó ügygel: a közéniskolai ifjúságnak a sportegyesületekben és nyilvános mérkőzésekben való részvételével, amit — bizony nem egy kellemetlenség árán — magam is ismételve megbolygattam, anélkül, hogy az illetékes tényezők támogatásában részesültem volna. Az amerikai ligának példája talán kivezet ebből

*) A tanév szorgalmi ideje itt 29 hét.

a veszedelmes zsákutcából, melyben az álnevek használata, kávéházi élet és atlétafogdosás mindennapi jelenségek.

A tanítóképezdek közül a coloradoi állami intézet tantervében a testgyakorlásnak (az olvasással kapcsolatban!) a három évfolyamban heti 3, 2 és 1½ óra jut, szabadon választható (elective) a testgyakorlás azonkívül még 5 órában. Kaliforniában Los Angeles négy évfolyamu tanítóképzőjében a testgyakorlásra heti 3 vagy legalább 2 óra esik, a 4. évfolyamban, mely már szaktanárokat is képez, a testgyakorlás pedagógiájára és módszertanára heti 2 órát fordítanak.

Az egyetemeken a testi nevelésnek súlyontja a kebelükben fennálló sportegyesületekben van, melyeknek eredete 1844-ig nyúl vissza, amikor a yale-i és harvárdi hallgatók megalakították az első evezős-klubbot; 1873-ban jött létre az első főiskolai szövetség (intercollegiate league). Ezek a klubok és szövetségek élénk versengést fejtenek ki a sportbeli szupremáciáért, mindegyiknek megvan a maga jelvénye, sőt győzelmi jeligéje, melyet a hivek adott alkalommal karban üvöltenek végig, ami az idegenre kissé vad benyomást gyakorol. Ime pl. a Hardin College (Missouri) és a philadelphiai egyetem jeligés szövege (*college cry*):

Ja ha, Ja ha,	Rah! Rah! Rah!
Ja ha, ha, ha,	Penn! Syl!
Hardin! Hardin!	Van! I!
Rah, Rah, Rah.	A!

Hogy fogalmat nyújtsak az egyetemeken divó testi nevelésről, álljon itt példa gyanánt az University of Michigan. Ennek az egyetemnek két tornacsarnoka van, egy-egy férfiak és nők részére; mindegyiket annak a nevről nevezték el, aki a 125.000 dollárra rugó költségeket adományozta. Az összes hallgatók hetenként kétszer díjtalanul használhatják, csak az öltözőszekrény bérletéért fizetnek évi 2 dollárt.

A férfi-tornacsarnok 150×90 láb nagy, 66 láb magas s a főcsarnokon kívül van fürdője, olvasója és társalgója, számos külön terme vívásra, ökölvívásra stb. s a belső erkélyen végighuzódó 375 láb hosszú futópályája; a női-tornacsarnok hasonló szakértelemmel s kényelemmel van berendezve, nagysága 90×88 láb. A szomszédságban terül el a nagy, 30 acre (1214 ar) területű versenypálya, mely szintén ajándék s teljesen modernül van felszerelve.

Az iskolaév elején, október havában, mindenkit gondos orvosi vizsgálatnak vetnek alá s ennek alapján történik az illetőnek besorozása a tehetségeinek, illetőleg szükségleteinek leginkább megfelelő csoportba. „A tanérok inkább a jó egészség biztosítására törekcsenek, mintsem az izmok fejlesztésére.”

A testi nevelés igazgatása és szervezése egy felügyelő-bizottságra hárul, melynek 9 tagja közül ötöt az egyetemi tanács, négyet az egyetemi ifjuság választ. Ez a bizottság szemeli ki a játékosokat a versenyző csapatok számára, rendezi az intézetközi mérkőzéseket, engedélyez szabadságot és szabja ki az engedetlen játékosokra a bírságot. Az ő helyes belátására van bízva a becsületesség és lovagiasság szellemének ápolása, gonosz hajlamok kiküszöbölése és annak ellenőrzése, hogy a versenyek ne terjeszkedjenek túlságosan a komoly munka rovására. Az egyetemi sportéletben az a főtörekvés vonul végig, hogy a sportolás a sport javára essék, hogy a játék tisztességes és szép legyen s lovagias még az ellenféllel szemben is. Az intézetközi mérkőzésekben csak az a rendes hallgató vehet részt, aki összes tanáraival (értsd: tanulmányaival) jó viszonyban van. A bizott-

ság működését egyébként külön egyetemi szabályzat irányítja.

Egy másik egyetemen, a Missouri University-n Columbiában, a testnevelési department 8 egyént, köztük két nőt, foglalkoztat: a testi nevelés igazgató-tanárán kívül külön művezető s külön segéd van a férfiak és a nők részére, egy ember áll az atlétika élén, egy másik a versenyző csapatokat készíti elő. „Az atlétikát, az egyetem fenhatósága alá helyezve, támogatják, de észszerű s egészséges módon összhangba hozzák az egyetemnek általános tanítási rendszerével.” Van két új tornacsarnok, versenypálya s számos játszótér. Hogy mily komolyan fogják fel itt a testgyakorlatoknak rendeltetését, igazolják a hivatalos pontozatokba foglalt s mindkét nemre kiterjesztett célok, melyek a testi kulturát mindvégig egy magasabb szellemi erkölcsi nevelés eszközeül tekintik s figyelemmel vannak egyuttal a testi rendellenességek leküzdésére.

Nagyjában hasonló szervezet áll fenn a többi college-eken és egyetemeken. A Bradley Polytechnic Institute (Peoria) szabályzata kifejezetten utal arra, hogy az atlétikai bizottságnak két főfeladata van: hogy az összes résztvevők magaviselete illedelmes és lovagias legyen (fair and gentlemanly) s hogy senkise foglalkozék atlétikával tanulmányainak rovására. Itt még egy külön albizottság alakult, mely kizárólag az intézet keretén belül tartandó különböző sportbeli mérkőzésekről gondoskodik.

Ilyen bőven, sőt helyenként még pazarabban gondoskodnak a minkét nembeli főiskolai hallgatóság testi neveléséről más amerikai egyetemeken is, azzal a hozzáadással, hogy a helyi természeti viszonyok nyújtotta előnyöket is felhasználják; így a folyók mentén gyakorolják az evezést, a hegyes vidékeken, mint pl. a coloradoi egyetemen, a hegymászást stb.

Hogy a testi nevelés tudományát mennyire igyekeznek odaát fejleszteni és terjeszteni s az egészségügyi intézkedések fontosságát a köztudatba átvinni és az egész vonalon érvényesíteni, annak további meggyőző bizonyítékai azok a kis káték, melyek sok százezernyi példányban forognak az ifjuság kezén.*) Mintegy dióhéjban benn van itt minden, ami az egészség fentartására üdvös és amit a tornázó ifjunak az észszerű testgyakorlás érdekében tudnia kell.

Hogy mibe veszik odaát a testi kulturát és a sportot, azt legjobban a sportegyesületek mutatják: a legnagyobb kényelemmel és fényűzéssel berendezett 6-, 7- s több emeletes paloták ezek, valóságos Eldorádói az izmoknak s idegeknek, amilyenekről mi európaiak s különösen magyarok még csak álmodni sem merünk. Egy-egy ilyen klubbot tekintettem meg New-Yorkban és St.-Louisban: amott az alapszabályokkal, itt egy albummal kedveskedtek; ezekből meggyőződhetnek előbbi állításaimnak valóságáról s arról, hogy mire képes egy olyan társadalom, melynek tagjai nem kivételesen, hanem többségben tudnak és akarnak testi jólétükért áldozatot hozni. Így pl. a New-York Athletic Clubban az alapítótág 600 dollárt fizet, a helybeli rendes tagok 100 dollár felvételi és 60 dollár évi tagdíjat, a növendéktagok (junior member), vagyis a 16—18 éves ifjak, 10 dollár felvételi és 12 dollár évi tagdíjat.

Mínthogy a tagok száma sok ezerre rug, ezekben a palotákban reggeltől késő estig pezseg az élet. Van rengeteg szolgáló, minden sportnemre külön mester, az élén itt is egy physical director áll.

*) Ilyen pl. a Gymnasium Handbook (20 lap, ábrákkal), kiadja a Hastings czég Springfieldben (Mass.) száz példány 4 d.

A testnevelési irodalom ujabban nagy lendületet vett: szép számmal vannak odaát gyakorlati és technikai munkák, valamint olyanok, amelyek a kérdést szigorúan tudományos szempontból tárgyalják. Amazok közül felemlitem a Fox-féle Athletic Libraryt (N.-York, de még inkább a Spalding's Athletic Library című vállalatot, melyet a Mr. Suhivan elnökle alatt álló American Sports Publishing Co. ad ki (15 Warren Street, New-York) s amelyből eddig 200-nál több dusan illusztrált 100 és több lapra terjedő füzet jelent meg; ezen monografiáknak összessége valóságos testnevelési enciklopédia. Minthogy az egyes szerzők a feldolgozott kérdésekben hivatott specialisták és a könyvecskék igen olcsók (10 cent = 50 f.), a vállalat nagyon el van terjedve. Öröndetes, hogy ebben a sorozatban ujabban népszerű egészségügyi iratok is mind nagyobb számmal jelennek meg. Így pl. a 208. füzet „Testi nevelés és egészségügy“, továbbá a 185. és a 213. füzet „285 Health answers“, melyben E. B. Warman népszerűen fejteget 285 kérdést az egészségügy köréből. Azoknak, akik az amerikai testi nevelésügynek mai állapotáról hiteles tájékozást óhajtanak szerezni, ajánlom E. M. Hartwellnek, a bostoni nyilván. iskolák volt testnevelési felügyelőjének és háromszoros (bölcseleti, orvosi és jogi) doktornak alapos s 37 lapra terjedő tanulmányát „On physical training“, mely a (legközelebbi) washingtoni Reportok egyik kötetében fog napvilágot látni.

Még egy-két szót a testi nevelésügynek igazgatásáról, szervezéséről és a szakegyesületekről. Hogy az Egyesült-Államokban nincs egy központi testnevelési közeg (bizottság, tanács), az senkit sem lephet meg, aki a közoktatásügynek odavaló szervezetét ismeri s tudja, hogy a 46 állam és 6 disztrikt mindegyikének megvan a maga független hatásköre és szervezete. Sőt ez az államként egyéni, önálló s egymással versenyző fejlődés mindenképen előnyösnek bizonyult. Vannak azonban hatalmas és az összes északi államokat összekapcsoló szervezeteik, szövetségeik s egyesületeik, melyek az idén a kiállításal kapcsolatban tartották meg közgyűléseiket. Ilyenek a testnevelési igazgatók (Physical Directors) több rendbeli szövetsége, az amerikai testnevelési egyesület (American Physical Education Association), a testi nevelés haladására alakult egyesület (American Association for the Advancement of Physical Education), a nemzeti nevelésügyi egyesület (National Educational Association) testnevelési szakosztálya stb. Ennek az 1857-ben alapított egyesületnek arányairól fogalmat ad az az egy adat, hogy 1903-ban Bostonban tartott közgyűlésen több mint 35,000 férfi- és nőtanító vett részt.

Kemény Ferenc.

A Nemzeti Sport vívóünnepe.

A játékonyság szent nevével zászlaján sikerült a Nemzeti Sport agilis szerkesztőségének egy oly vívóversenyt és akadémiát létesíteni, melyhez hasonló arányút évekként ezelőtt még álmodni sem mertünk. Megmozdult érdekében az egész társadalom s az elnökség, a rendező bizottság, de főleg a hölgybizottság névsora, a külső keret fényes voltára már magában véve is biztosítékot nyújt. A kitűzött díjak óriási száma és nagy értéke megtette hatását, mert kétségkívül hozzájárult ahhoz, hogy ily nagyszámban nevezzenek be a versenyzők. Az egyesületek és a mesterek legjobbjait küldték a küzdelembe. Az óriási arányú vívóverseny első napján, csü-

törtökön, a Vigadó kistermében, a minősítő küzdelmek folytak le.

A csütörtöki versenyt, mint a jury helyettes elnöke, dr. Nagy Béla nyitotta meg a versenyzőkhöz intézett lelkes, buzdító szavaival.

A középverseny minősítésének eredménye:

Tör-középmínösítés. I. osztály: Faragó (Armentani, Szeged), Kratochwilla (Arlow), Szerbőczy (Fodor), Jakabffy (Santelli), Lorencz (Gennari).

II. osztályuk: Blum Döme (Fodor), Rozgonyi (Fodor), Bosó (Armentani, Szeged), Münnich II. (Vay), Polgár (Lovas), Münnich I. (Vay), Kronberger (Rákossy), Zsoldos (Fodor), Tirser (Leszák).

Kard-középmínösítés. I. osztályuk: Szerbőczy (Fodor), Darányi (Arlow), Garai (Fodor), Vészi (Fodor), Grünwald (Fodor).

II. osztályuk: Bosó (Armentani, Szeged), Lorencz (Gennari), Vas (Armentani, Szeged), Kelemen (Fodor), Scheffer (Arlow), Trinchieri (Leszák), Werkner Ödön (Fodor), Gosztanyi (Fodor), Stein (Fodor), Györffy (Arlow), Sándor (Fodor), Löwy (Fodor), Gál (Fodor), Palotai (Fodor), Tolnai (Fodor).

Ha végigtekintünk az eredményeken, látjuk, hogy a Fodor-iskola nemcsak szám szerint, hanem eredmény szerint is kiváló helyet foglal el.

Törőverseny minősítése. I. osztályba kerültek: Tóth Péter (M. A. C. Santelli), Filótás Ferenc (M. A. C. Borsodi), Heller Klemens (Bécsujhely), Czenker Béla (Kolozsvar, Gerentsér), Ujfalussy Gábor (M. A. C. Borsodi), Schenker Zoltán (Klagenfurt), Karkis Kornél (M. A. C. Santelli), Faragó Ödön (Ludovika, Berty), Léhner Arthur (F. V. C. Torricelli).

II. osztályba kerültek: Báró Bánffy Zoltán (Pozsony, Makkay), Földes Dezső (F. V. C. Toricelli), Huszár Ernő (Santelli), Pajzs Pál (B. E. A. C. Rákossy), Sterba Emil (Szeged, Armentani), Fehér Géza (Postás, Hollós).

A vívóversenynek szombat volt a legeredményesebb napja, amennyiben kard közép, tör fő, gyermekverseny és az iskola-akadémia is befejeződött azon. A versenyekeket szombaton is igen nagy számú és előkelő közönség látogatta, különösen az iskola-akadémia alatt a Vigadó kisterme zsúfolva volt nézőkkel.

Reggel a főtörvénnyel kezdték, mely versenyt csak délután fejezték be. Ennek részletes eredménye a következő:

I. csoportban győzött Tóth Péter (MAC. Santelli). 2-ik Pajzs Pál. (BEAC. Rákossy.) II. csoportban győzött Filótás Ferenc (MAC. Borsodi). 2-ik Ujfalussy Gábor (MAC. Borsodi.) III. csoportban győzött Heller Klemens (Bécsujhely), 2-ik Schenker Zoltán (Klagenfurt). Döntőben győzött Ujfalussy Gábor honvédhuszár főhadnagy, a Magyar Athletikai Club tagja, Borsodi mester tanítványa, második Filótás Ferenc honvédhuszár főhadnagy (MAC., Borsody, Érsekújvár), 3-ik Heller Klemens, 4-ik Schenker Zoltán. — A verseny lefolyása szenzációs érdekességi volt, mert annak döntőjébe egyenrangú vívók kerültek, Ujfalussy a magyar vívógárda egyik legrokonszenvesebb tagja, alaposan végzett kiváló törvívó, épen olyan nagystilű törvívó Filótás, míg Heller a bécsujhelyi iskola alapos iskoláját, kemény erélyes munkáját mutatta be.

A kard középversenyben, illetőleg annak döntőjében első lett Szerbőczy József (MAFC. Fodor), 2-ik Darányi Gyula (Arlow), 3-ik Garai János (Fodor). E verseny is rendkívül izgalmas lefolyású volt. Szerbőczy és Darányi holtversenybe kerültek és ennek eredménye

Szerbőczy győzelme lett. Szerbőczynek ez már rövid idő alatt második győzelme, kétségtelenül mindenben felette áll versenytársainak, kik közül csak Darányi volt méltó ellenfele, aki azonban kevésbé erélyes és plasztikus, mindazonáltal nagyerejű tusvivó. E versenyben a 6 első közül 4 helyet a Fodor-iskola vívói foglaltak el kitünő iskolájukkal, plasztikus vívásukkal, általános tetszést aratva. Garai, Vészi és Grünwald körülbelül egy klaszszist képviselnek. Ezenkívül nagy tetszést aratott a versenynek egyik legérdekesebb része, a gyermek-verseny és az iskola-akadémia, amely versenynemeket a Nemzeti Sport kezdeményezte. E versenyek kiválóan arra szolgálnak, hogy azon a mesterek bemutathassák iskolájukat s valóban öröm volt látni az apróságokat, akik közül nem egy bámulatos ügyességgel vezette a fegyvert, bizonyosságot téve azon lelkes szorgalomról, melylyel mestereik a tanítást vezetik. A gyermekversenyben ismét a Fodor-iskola dominált, mert mind a három versenyben első a Fodor-iskolából került ki. Kiváló sikereket aratott a Lovas-iskola, ez a kiváló és nagyszorgalmú mesterünk iskolája, kinek tanítványait viharosan megtapsolták. A gyermekverseny három korcsoport szerint három részre oszlott. Az elsőben győzött Fodor Pista, 2-ik ifjú Lovas, 3-ik Fodor Böske, 4-ik Parlagi Béla (Fodor). II-ik csoportban első Baronyi András István (Fodor), 2-ik Rákossy tehetséges tanítványa, Grund László, 3-ik Brachfeld József (Fodor), 4-ik Breitner Aladár (Lovas.) III-ik csoportban első Fodor Gábor, 2-ik Roheim Géza (Fodor), 3-ik Bartó Frigyes (Lovas.)

Az iskola-akadémián Fodor mester egy 11 tagból álló gyermekcsoportot mutatott be, ezenkívül legérdekesebb volt a hölgyvívás, amelyben Somló Sárka kisasszony, a Nemzeti Színház igazgatójának bájos leánya egy férfinak is dicséretére való ügyességgel vívott; ugyancsak szépen vívott Fodor Böske is. — Lovas mester kard- és töriskolája szabatoságával és precizitásával szintén nagy tetszést aratott. Schlotzer Gáspár a hadapródiskola három növendékét mutatta be, amelynek kiválóságáért a jury a mesternek ezüst, a három tanítványnak bronz emlékérmét szavazott meg.

A versenybíróság dr. Nagy Béla, Zulyovszky Béla százados, majd dr. Porteleky László vezetése mellett kifogástalan precizitással és kiváló erélylyel működött.

Vasárnap fejezték be a kardfőversenyt. E versenyen nagy s előkelő közönség jelent meg s nem egyszer tapssal jutalmazta meg a résztvevő vívókat. A kardfőverseny körvívása már szombaton délután kezdődött s vasárnap délelőtt 9 órakor folytatódott, amennyiben a vívók négy csoportja szombaton, négy pedig vasárnap vívott. Az egyes csoportok közül az elsőben győzött: dr. Fuchs Jenő (Rákossy). 2. Spacz Gyula (F. V. C. Torricelli).

A második csoportban: 1. Dunay Bertalan (B. B. T. E. Leszák), 2. Lipcsey Márton (Pécs).

A harmadik csoportban: 1. Wettstein Andor (Szeged, Armentani).

A negyedik csoportban 1. Gerde Oszkár (M. A. C. Fodor), 2. Apáthy Jenő (B. B. T. E. Leszák.)

Az ötödik csoportban: 1. Lehner A. (F. V. C. és M. A. F. C. Toricelli), 2. Schenker Zoltán (Klagenfurt, Kukutsch).

A hatodik csoportban: 1. Heller Kelemen (Bécs-ujhely), 2. Földes Dezső (F. V. C. Toricelli).

A hetedik csoportban 1. Tóth Péter (M. A. C. Santelli), 2. Werkner Lajos (M. A. F. C. Fodor).

A nyolcadik csoportban: 1. Sterba Emil (Szeged, Armentani), 2. Gonda Illés (Fodor).

A másodosztályú körvívásban, az első csoportban: 1. Lehner A., 2. Schenker Z.

A második csoportban: 1. Heller Kelemen, 2. Földes Dezső.

A harmadik csoportban: 1. Wettstein A., 2. Tóth P.

A negyedik csoportban: 1. Spacz Gy., 2. Sterba E. Az eldöntőben 1. Wettstein Andor, 2. Schenker Zoltán.

A második csoportban: 1. Spacz Gyula, 2. Heller Kelemen.

A döntőben első lett Heller Kelemen, 2. Schenker Zoltán, 3. Wettstein Andor, 4. Spacz Gyula.

A verseny győztese Heller Kelemen 32. gyalogezredbeli hadnagy, aki jelenleg a bécsujhelyi vívótanfolyamon van beosztva. A győzelmét nagy energiájának és annak köszönheti, hogy a helybeli vívók a döntő küzdelemben szívüket elvesztették, ő pedig elejétől végig teljes erejével tudott vívni. Schenker Zoltán az egész verseny alatt folyton haladt, a döntőben már nagyszerű riposztjaival, fölényesen nyerte küzdelmeit. A szegedi Wettstein Andor ügyes és elegáns vívó nagy tuss-erővel. Spacz Gyula nincs teljes formában.

A jury dr. Nagy Béla elnöklete alatt, Zulavszky Bert, majd Békéssy és Mészáros Ervin részvételével ma is a legnagyobb határozottsággal és gyorsasággal működött, az egész verseny alatt a legkisebb zavar, vita nem volt.

A versenynek a sportrendezése minden eddigi versenyt felül mulott, dacára résztvevői óriás számának és a változás a versenynemeknek, a legkisebb hiba nélkül, teljes precizitással bonyolított le az egész.

Különfélék.

A magyar tanulók tornaversenyének műsora és szabályzata már szétküldetett az egyes iskolákhoz. Lapunk elején közöljük a minden apróságra kiterjedő, gondos figyelemmel készült szabályzatot. A szabadgyakorlatok sikerült fényképe és leírása hasonlóképen elküldetett már, úgy hogy az iskolák mindent kellő időben begyakorolhatnak. A versenyszabályokban sok üdvös újítást találunk. Örömet fog okozni az iskoláknak, hogy a főversenyben résztvevő intézetek három negyede fog díjaztatni. Általában a díjazás nagyon szépen és igazságosan van kiszabva.

A Budapesti Athletikai Klub m. hó 4-én tartotta dohány-utcai tornatermében ezidei díszturnáját, melyet nagy számú közönség nézett végig. A szabadgyakorlatok, — melyekben 40 tornász vett részt, — komplikáltak, de rendkívül szépek voltak s a legszebb egyöntetűséggel hajtották végre Pick Pál vezénylese mellett. A csapat-tornázásban 4 csapat vett részt Heller Béla felügyelete mellett. A versenyekben, melyekben a résztvevők igen érdekes mutatóványaikkal győnyörködtették a közönséget, a következők győztek. Kezdőknél: Tordai, Forgó, Koltai. Haladóknál: Schuller, Kemény, Wlach. Képzetteknél: Erdős, Tóth, Forgács és Radvány. Súlyemelésben: Wlach, Mátrai, Steiner. Magasugrásban: Müller 185, Farkas 180, Pich H. 175. A mintacsapatot Hel-Béla vezette korláton. Nagy tetszést arattak: Stelly elnöknek a közönséghez és a tornászokhoz intézett buzdító szavai után a tornászok elvonulása zárta be a díszturnát, mely után kedélyes társasvácsora következett.

Kemény Ferenc igazgató, — mint a vallás és közoktatási miniszter kiküldötte a st.-lousi világkiállítás-son szerzett tapasztalatait egy gazdag tartalmú füzetben adta ki a következő címen: A testi nevelés ügye a st.-lousi világkiállítás-son. A füzet ára 50 fillér. Melegen ajánljuk olvasóink figyelmébe. Lapunk múlt számában Bokor József méltatta a tanulmány eredményeit, most a füzet azon részéből közlünk egy tanulságos részt, mely az amerikai iskolai testi neveléssel foglalkozik.

Országos uszóverseny. A Budapesti Egyetemi Athletikai Club országos uszóversenyt rendezett a Rudas-fürdő uszodájában. A főversenyt *Halmay Zoltán* világbajnok nyerte meg fényes stilusban, új uszodai rekordot állítva fel. A részletes eredmény a következő:

I. *Megnyitó verseny.* 100 méter. Két előfutam után: 1. *Freckay Olivér* (B. U. E.) 1 p. 25 mp. 2. *Donáth Leó* (F. T. C.) 3. *Mérey Gyula* (Ker. Alkalm. O. E.)

II. *Középiskolai tanulók handicapje.* 70 méter. 1. *Noél Ödön* (8 mp. hátrány) 31⁴/₅ mp. 2. *Mechlovits Ármin* (4 mp. hátrány.)

III. *Középiskolai tanulók handicapje.* 60 méter. Két előfutam után: 1. *Olasz Andor* (7 mp. hátrány) 46¹/₅ mp. 2. *Fausser Imre* (2 mp. hátrány.) 3. *Las Torres Aladár* (4 mp. hátrány.)

IV. *Búvárúszás és lányérkeresés.* (Összetett verseny.) 1. *Kankovszky Arthur* (Budapesti T. C.) 2. *Biegelbauer Árpád* (Ó-budai T. C.)

V. *Főverseny.* 500 méter. 1. *Halmay Zoltán* (Magyar Testgyakorlók Köre) 7 p. 25²/₅ mp. 2. *Hajós Henrik* (Magyar Testgyakorlók Köre) 20 méterrel.

VI. *Főiskolai hallgatók gyorsúszó-versenye.* 100 méter. 1. *Karikás Rezső* (Balaton U. E.) 1 p. 15⁴/₅ mp. 2. *Olasz Pál* (Budapesti Egyetemi A. C.)

VII. *Hátúszás.* 60 méter. 1. *Hendl Kornél* (Magyar Testgyakorlók Köre) 1 p. 13 mp. 2. *Zvorinyi Szilárd* (Budapesti Egyetemi A. C.)

VIII. *Főiskolai handicap.* 200 méter. 1. *Karikás Rezső* (Balaton U. E.) 25 mp. hátrány (3. p. 29 mp.) 2. *Gecső Jenő* (Budapesti Egyetemi A. C.) 15 m. hátrány. A meetinget tréfás versenyek és vízipóló fejezte be.

A football-játékosok magyar nevei. A Budapesti Torna-Club mérkőzésein idegen hangzású névvel rendelkező játékosait magyar név alatt játsztatja. A Posta- és Táviróírószövetség Sportegyesülete ezen a téren már tovább is ment egy lépéssel. Ez az egyesület ugyanis azon iparkodik, hogy idegen nevű játékosai ne csak magyar álnév alatt játszanak, hanem nevüket belügyminiszteri engedéllyel meg is magyarosítsák. A legnagyobb örömmel regisztráljuk ezt az iparkodást. Erre annyival is inkább szükség van, mert az ezer főre tehető igazolt játékos felének idegen neve van s így nevükkel egyáltalán nem dokumentálják magyar voltukat, ami különösen a külföldi szereplések alkalmával sok kellemetlen félremagyarázásra adhat alkalmat.

Kiadótulajdonosok: **Légrády Testvérek.**

ÓVÁS!

Tudomásunkra jutott, hogy idegen gyárból származó oly pneumaticok vannak forgalomban, melyekre **védjegyhamisítás szándékával**

„Continental“

szó van bélyegezve.

Figyelmeztetjük t. vevőinket és a nagyközönséget, hogy a valódi

Continental-Pneumatic

a gummiba préselt **sas** védjegyről ismerhető fel.

Egyszersmind kinyilatkoztatjuk, hogy feljelentéseket, melyek a védjegybitorlás felderítésére és megbüntetésére vezetnek, szívesen és busásan jutalmazunk.

Magyar ruggyanfaárugyár részvénytársaság
Budapest.

Vivók körében

sensatiót kelt a gummiból készült, szabadalm

„Damascinus“- kardmarkolat,

mely rugalmasságánál fogva **nem nyomja a kezét, elhárítja a kard csúszását, megóvja a keztyűt a kopástól.**

A cs. és kir. hadügyminiszterium 1522/1896. sz. rendeletével tanítási célokra ajánlotta.

== Bármely kardra könnyen ráerősíthető. ==

Legtöbb államban szabadalmazva.

Viszontelárusítók kerestetnek.

Magyar ruggyanfaárugyár részvénytársaság
BUDAPEST.

Előfizetési díj:

Negyedévre ... 2 kor.
Félévre ... 4 kor.
Égész évre ... 8 kor.

—Egyes szám 40 fill.

Megjelen július és
augusztus kivételével
havonként kétszer.

HERKULES

SZERKESZTIK:

PORZSOLT JENŐ.

PORZSOLT KÁLMÁN.

Szerkesztőség:

IX., Ferencz-körut
31. szám, I. em.

Kiadóhivatal:

V., Váci körut 78. sz.

Az Achilles Sport-Egylet,
Aradi Korcsolyázó-Egylet,
Budapesti polgári lövészegyes.,
Budapesti Torna-Club,
Beregszászi Korcsolyázó-Egylet,
Bpesti hegyvidéki Turista-Egyl.,
Budapesti Torna-Egylet,
Délvidéki Kerékpár-Egylet,
Debreczeni Korcsolyázó-Egylet,
Debreczeni Torna-Egylet,
Fővárosi Vivó-Club,
Ersekújv. Vivó- s Torna-Egyes.,
Győri Csónakázó-Egyesület,
Gyöngyösi Korcsolyázó-Egylet,
Kassai Korcsolyázó-Egylet,
Kassai Tornázó- és Vivó-Egylet.,
Kolozsvári Athletikai Club,

Kolozsvári Korcsolyázó-Egylet,
Körmendi Athletikai Club,
Kunsztmártoni Csón.-Korcs.-Egyl.,
Lévai Torna- és Vivó-Egylet,
Lőcsei Korcsolyázó-Egylet,
Lőcsei Vivó- és Torna-Egyesület,
Magy. Testgyakorlók Köre,
Márm.-szigeti ifj. Torna-Egylet,
Magyar Uszód-Egylet,
Maros-Vásárhelyi Torna-Egylet,
Magyar-Óvári Torna- s Vivó-Egyl.,
Maros-Vásárhelyi Kerékpár-Egyl.,
Maros-Vásárhelyi Korcs.-Egylet,
N.-Bányai Torna- és Korcs.-Egyl.,
Nagy-Ényedi Korcsolyázó-Egylet,
Nagy-Kanizsai Torna-Egylet,
Nagy-Kállói Korcsolyázó-Egylet,

Nemzeti Hajós-Egylet,
Neptun Bpesti Evező-Egylet,
Ó-Becsei Kerékpár-Egyes.,
Ó-Budai Torna-Egylet,
Pécsi Athletikai Club,
Pápai Korcsolya-Egylet,
Pozsonyi Torna-Egylet,
Privigyei Korcs.-Egylet,
Rimaszombati Korcs.-Egylet,
Quarnero Csónakázó-Egylet,
Sátoraljaújhegyi Korcs.-Egylet,
Selmeczi Akad. Athletika-Club,
Soproni Korcsolyázó-Egylet,
Soproni ev. főgymn. testgy. Köre,
Sportkedvelők Köre,
Szabadkai Sport-Egylet,
Szabadkai Torna-Egylet,

Szarvasi Korcsolyázó-Kör,
Szatmár-Németi torna- s vivóegyl.,
Szegedi Csónakázó-Egylet,
Szegedi Korcsolyázó-Egylet,
Szegedi Torna-Egylet,
Székely-Udvarhelyi Korcs.-Egylet,
Székesfehérvári Korcs.-Egylet,
Szegedi Kerékpár-Egyesület,
Szászvárosi Athletika-Club,
Szolnoki Korcsolyázó-Egylet,
Temesvári Korcsolyázó-Egylet,
Torontáli Korcs.- és Hajós-Egylet,
Torontáli Athletikai Club,
Tordai Korcsolyázó-Egylet,
Ujvidéki Kerékpár-Egyesület,
Veszprémi Torna-Egyesület,
Zsombolyai Athletikai Club

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter ő nagyméltósága 47.020. számú rendeletével ajánlja e lapot Magyarország összes tanintézetének.

A m. kir. vallás- és közoktatási miniszterium hivatalos közleményei.

A magyar tanulók országos tornaversenyének szabályai.

IV. Kötélhuzás.

(Intézetek csapatversenye.)

1. Ezen versenyre minden intézet csak egy csapatot jelenthet be.
2. A versenyző csapat 10 tagból állhat.
3. Póttag a kérdőíven szintén bejelentendő.
4. Az egynemű intézeteket (gymnasium-gymnasium, polgári iskola-polgári iskolra, stb.) a rendező-bizottság állítja egybe s jelöli ki helyeiket a folyószámmal ellátott húzókötelekhez.
5. Ha netalán páratlan marad valamely intézet, akkor a vele egynemű intézetek már győztes csapataiból kisorsolt egyikével mérkőzik, mely győztes csapat (kisegítő csapat), ha most le is győzetrék, szerzett győzelmét nem veszíti.
6. A versenyző csapatok két félidőbe osztva kerülnek a versenyhez.
7. A küzdő csapatok összeállítására és a két félidő melyikébe beosztása, valamint a kötelek folyószáma a részletes sorrendből lesz megtudható.
8. Harangjel adja tudtul a verseny kezdetét, mire a versenyző csapatok az ünnepi téren kijelölt helyen magasság szerint és a részletes sorrendben található egymásutánban, egymás mögé sorakoznak.
9. A mely csapat kellő időben a verseny színhelyén nem jelenik meg, legyőzöttnek tekintetik.

10. Minden küzdő csoportnál egy-egy versenybíró működik. Ő állítja fel a versenyző csapatokat a földön fekvő kötél mellé a küzdelemhez.

11. A vezényszóra:

Vigyázz! mindenki alapállásba helyezkedik.

Kötelet—*fel!* A versenyzők a kötél felé eső kézzel fölemelik a kötelet, a másik kézzel is megfogják. a külső lábbal haránt terpeszállásba lépnek előre. De húzni nem szabad!

Készen? Ha ezen felhívásra a versenyzők nyugodtan állanak, következik:

Rajta! A kötél hátrafelé húzandó.

Elég! vezényszóra a húzás azonnal abba kell hagyni.

12. A versenybíró minden vezényszavát feltétlenül követni kell.

13. A versenyző csapatok tagjainak magatartásáról a versenybíró külön jelentést tesz.

14. Győztes az a csapat, mely a másikat a kijelölt helyről egy méterre elhúzta.

15. Ha azonban egy percnél idő alatt erre a távolságra a csapat elhúzható nem volna, akkor versenyző csapatoknak 3 percnél pihenés tartandó, a mikor az illetők újból ismétlik a mérkőzést.

16. Szöges- (futó) cipő használata, valamint a talajba gödröcskét mélyíteni a sarkok vagy lábfej elhelyezésére: nincs megengedve.

17. Az egyes versenyző csapatok a küzdelem után oszlopaikba azonnal visszatérni tartoznak.

18. A versenybíró határozata ellen felelőtlenség helye nincs.

V. Egyéni versenyek.

1. 30 m.-es futómászás. Ezen verseny áll: 30 m. síkfutásból a futópálya végén álló 5 m. magas fa-mászórúd felé, melyet elérve rajta azonnal föl kell mászni.

Győztes: a ki a harántgerendát legelőbb tenyerével megüti. A ki a gerendát nem üti meg, habár elsőnek is ért föl, a díjazástól esik.

2. 50 m.-es futómászás. Ezen verseny áll: 50 m. síkfutásból a futópálya végén álló 5 m. magas fa-mászórúd felé, melyet elérve, arra azonnal föl kell mászni.

Győztes: a ki a harántgerendát legelőbb tenyerével megüti. A ki a gerendát nem üti meg, habár elsőnek is ért föl, a díjazástól esik.

Verseny-szabályok.

1. Ezen versenyre az ünnepélyen résztvevő intézetek igazgatósága minden osztályból, a párhuzamos osztályból is, egy-egy tanulót nevezhet.

2. A versenyzők a kérdőív adatai alapján 8-as csapatokba osztatnak be úgy, hogy az egynemű intézetek versenyzői együvé kerüljenek. És pedig: osztály, osztály ellen, testmagasság, testmagasság ellen, versenyez. Hogy ki melyik csapatba kerül? azt a részletes sorrendből tudhatja meg.

3. A 30 m.-es futómászás versenyben: a polgári iskolák, reáliskolák, gymnasiumok V. és VI. osztály tanulói a felső kereskedelmi iskolák alsó- és középső osztályainak tanulói, valamint a tanítóképzők I. és II. évfolyamainak növendékei vehetnek részt.

4. Az 50 m.-es futómászás versenyben: a reáliskolák, a gymnasiumok VII. és VIII. osztály tanulói a felső kereskedelmi iskolák felső osztályának és a tanítóképzők III. és IV. évfolyamainak növendékei vehetnek részt.

5. Ezen versenyben a szöges (futó) cipő, valamint a kapcsos cipő használata tilos.

6. Harangjel adja tudtul a verseny kezdetét.

7. A harangjelre a versenyzők a részletes sorrendben összeállított 8-as csapatok sorrendje szerint, a 30 m.-es, illetőleg az 50 m.-es futópálya indulási vonala közelében megjelölt helyen 8-as oszlopba, a sorok közt egy lépés sortávolságot tartva, sorakoznak.

8. Az indítás előtt, a csapatok tagjai név szerint ellenőriztetnek, valamint az is, milyen cipőt használnak?

9. Ha valamelyik versenyző a versenyben nem vehet részt, a pótember csak az esetben fogadtatik el, ha az illető saját tornatanára által kiállított igazolványt a versenyrendezőnek mutat fel.

10. Pótember a kérdőíven bejelentendő.

11. Az indítás előtt a versenyzők 1-től 8-ig terjedő indulásszámot kapnak, mely vászonra irt számot a sorra kerülők hátára tűzik s a verseny után leveszik.

12. A futáshoz készülő csapat tagjai akként állanak az indulási vonalhoz, hogy a vonalat a lábujjhegygyel érintsék.

13. Az indítás a versenyzők mögött álló indító vigyázz! vezényszavát követő egyszeri tapsra történik.

14. Nem sikerült rossz indulás esetén: *Állj!* vezényszóra az indulási vonalhoz kell azonnal visszatérni.

15. A ki nem a tapsra, hanem korábban ugrik ki: rossz indulást létesít, minélfogva a csapatot meg kell állítani s újból indítani. Aki kiugrik, 1 méterrel hátrább állítatik. Aki ismételten kiugrik, eláll a versenyben nem vehet részt.

16. A versenyzők 1.5 m. széles és egymástól kötél által elválasztott pályán futnak a mászórúdak felé, melyek mindenike minden egyes versenyző futópályának közepén, tehát egymástól szintén 1.5 m. távolságban állanak.

17. Az I., II. és III. helyre érkezöt egy-egy célbíró állapítja meg.

18. A mászórúdról a lejövetel lassan történjék. Kézzelel hirtelen lecsúszás, mert veszélyes: tilos!

19. A célbíróság mellett működő jegyző a beérkezők sorrendjét bejegyz.

20. Holtversenyben érkezők mindannyian az általuk elért eredmények szerint ugyanazon helyre soroltatnak.

21. Az egyes versenyző csapatok versenyük után oszlopaikba azonnal visszatérni tartoznak.

VI. Szabadon választott szabadgyakorlatok bemutatása.

1. A szabadon választott, szabadgyakorlatok kézi-szerrel vagy anélkül végezhetők.

2. A gyakorlatok bemutatása két időszakban történik.

3. Egy időszak ideje 15 perc.

4. A gyakorlatanyagot a tornatanár állítja össze.

5. Minden intézet legalább 20 tagból álló csapattal mutathatja be a gyakorlatokat.

6. A kérdőíven a csapat taglétszáma, valamint az is, vajjon kézi-szerrel vagy anélkül mutatja be a gyakorlatokat, bejelentendő.

7. Minden csapatot egy bíró bírál.

8. A bírálat tárgyát képezi: a csapat magatartása, a gyakorlatok foka és fölépítése, mikénti kivitele és az elvonulás (a járás) is.

9. Elbírálás: mint a mintacsapatok tornázásánál.

40 év előtt.

A Pesti Napló 1865-iki híres husvéti számában Deák vezércikke mellett egy bennünket közelről érdeklő felhívás is olvasható. Ezt a mai Nemzeti Tornaegyletnek ép ez évben végleg megalakult igazgatósága bocsátotta ki. A felhívást egész terjedelmében alább közöljük.

Látható e sorokból, hogy az egylet alakítói, Bakodi Tivadar és Szontagh Ábrás orvosok előtt mily tisztán lebegett már az egylet szép hivatása, a felnöttek edző szórakozása mellett a tanulók oktatása, a kirándulások előtornászok képzése.

De sőt azt is látjuk, hogy már 40 év előtt sem tartották elégnak a magyarok számára a német tornázást, hanem megjegyeztetik, hogy a torna „a magyar és német tanusítványok szerint műveltetik.“

Szép törekvést látunk a tornaszat megkedveltetése céljából azon intézkedésben is, hogy „nézőknek mindenkor szabad a bejárás.“ Sőt más tornázó helyek tornaszainak a tornázást is megengedték, ha előbb a művezetőnél jelentkeztek. Hogy kiket értett a felhívás a más tornahelyek tornászai alatt, az kitűnik a Porzso Lajos „Tornázás kézikönyv“-éből. Itt látjuk az egyleti tornázás fejlődését, melyet előbb ismertettünk, hogy a felhívást annál jobban értsük.

Pesten 1839. évben közadakozás útján Fuchs Christian és többek által alapított egy testgyakorló intézet, de itt csak gyermekek tornáztak és 1867. évben Clair István intézeti igazgató vezetésével bele olvadt a pesti torna-egyletbe. Szintén a 30-as években Pesten néhány ifjú megkísérlé a felnőttek számára tornaintézetet nyitni. Hozattak is Németországból maguknak egy tornatanítót, Pestalozianusnak nevezvén az ily nevű nevelőintézetek kapcsán. De a bécsi udvar kancellárjai ellezése miatt ezen felnőttek tornaintézete fejlődésnek nem indulhatott, a tornatanítónak is csakhamar haza kellett távoznia.

Az 1848. év tája a harcias mozgalmak miatt és a rá következő évek egész 1865-ig egyéb politikai okok miatt igen kedvezőtlenek voltak arra, hogy a tornázás hazánkban a felnőttek között is terjedhessen. Tornaegylet alakítása csak 1863. évben vétethetett eredménnyel eszközölésbe. Ekkor is sok ellentállásra találtak. A helytartóság, illetőleg gróf Pálffy Mór kormányzó egyáltalában nem akarta megadni az engedélyt tornaegylet alakításra. Kellő vagyon sem állott az illetőknek rendelkezésükre, hogy nagyobb terjedelmű működést teremthettek volna. Csak tornaintézet lévén alakítható, az illető egylet-szervezők Clair testgyakorló-intézeti igazgató neve alatt alakították meg azon intézetet, mely 1865. évben egyletté nyilvánított. Ekkor Clair a „Beleznay“ kertbeli intézetéből növendékeit télen átjáratta tornázni az ötpacsirta-utcai első nyilvános magyar tornacsarnokba. Ezen tornacsarnok fentartásában, a tornázás vezetésében kiváló érdemeket szereztek magoknak Bakody Tivadar és Szontagh Ábris orvos-tudorok, továbbá Richter Antal, Huber Ágoston, Batizfalvi és többen, de már ekkor is kimagaslott közülök Matolay Elek az ő jó lelkületével és magas tornász-eszméivel.

1863. november 1-én tartott közgyűlésen két párt-ra oszlottak a torna-egylet szervezni akarók, megjegyezni nem tudván, az egyik párt (az olcsó tagdíjas, magyar hiv. nyelvű párt) az ötpacsirta-utcában tornáztott, a másik párt (a németes és aristokratikus párt) a nemzeti múzeum hátamögötti kertben. Ezen utóbbi azonban pár év múltán feloszlott, dacára egyesek lel-

kes áldozatainak. Az előbbeniben pedig egyre jobban emelkedett a tornázás.

1865. évben végre megkapták Bakody és társai a torna-egyleti engedélyt. Elkezdődött a nagy létharc. Anyagi nehézségek és egyéni viszálykodások között is csakhamar szűk lett a tornázáshoz az az alacsony istállószerű tornacsarnok. Meg kell még említenünk Seidemann Róbertet, kit 1864. évben hívtak meg tornatanítóul Drezdából Klosz ajánlatára, kinek egy és fél-évi itt léte sok hasznára volt az ügynek.

Magyarországban a rendszeres tornázásnak mai fejlettségi állapotát első sorban az első torna-egyletnek kell tulajdonítani, illetőleg Bakody, Szontagh, Batizfalvi és legkiváltképen Matolay Eleknek.

Most e történeti tájékozódás után lássuk a 40 év előtt husvétkor megjelent felhívást:

Az első nyilvános tornacsarnokban (ötpacsirta-utca 3. sz. a.) a tavaszi, illetőleg nyári tornázás folyó évi április hó 18-án kezdődik. A melegebb idő beálltával a gyakorlatok az azokra nézve külön felszerelt, szabadban, a csarnoktól hatlépésre eső nagy nyári tornahelyen folytattatnak. Esős időben a tornázás a minden kényelemmel berendezett csarnokban foly. Felnőttek a 17-dik évtől kezdve — ünnep- és vasárnapok kivételével — minden napon tornáznak, és pedig: hétfőn, szerdán és pénteken esti 6½-től 9-ig; kedden, csütörtökön és szombaton esti 7-től 8-ig. Minden szerdán és csütörtökön a nevezett órákban főtornászati oktatás adatik, mely abban áll, hogy a csarnok művezetője a tehetségesebb tornászokat ama gyakorlatokban gyakorolja, melyeket aztán a főtornászok az ő csapataiknak a közönséges tornaórákban utángyakorlás végett mutatnak. Minden tornász, ki a főtornászati oktatásban részt vesz, egyúttal elvállalja ama kötelezettséget, hogy ő a művezető megkeresése folytán időről-időre egy csapat vezetését átvegye, megjegyezvén: hogy mindegyik főtornászra csak felváltva kerül sor. Azon tornászoknak pedig, kik a főtornászati oktatásban nem vesznek részt, ez utóbbi alatt szabad tornászatuk van, mely abban áll, hogy a tornászok a betanult gyakorlatokat kedvük és tetszésük szerint ismétlik. Felnőttek egyszer mindenkorra három forintnyi beiratási díjat és azon kívül havonként 50 krnyi járulékot fizetnek.

A csarnok minden felnőtt tornásza jogosítva van résztvehetni:

1. A rendes tornászban hetenként háromszor, mely mindig a testalkat figyelembe vétele mellett, rendszeresen és a tornaművészet legújabb fejlődése alapján szerkesztett

magyar és német tanusítványok szerint miveltek; ide értve a főtornászati oktatást is feltéve: hogy az arra jelentkező a művezető által előbb eléggé tornaképesnek ismertetett el.

2. A korszakos vasárnapi szabad- és disztornászatban, valamint a tornakirándulásokban. A rendkívüli tornászat és a tornakirándulások ideje és helye mindenkor nyolc nappal előbb a csarnokban és hírlapokban fog közölni.

3. A felnőtt tornászok jogosítványok továbbá — gyermekeiket belépti díj nélkül — minden hónapban fejenként csak is ötven krajcárból álló havidíj befizetése mellett — hetenként háromszor tornáztatni.

Azon gyermekek, kiknek atyái nem a csarnok tornászai, ugyan belépti díjat szintén nem, de fejenként minden hónapban egy forintnyi illetéket tartoznak fizetni.

Az ifjúság havi díja legalább is két óra előre befizetendő, és vásár- és ünnepnapok kivételével szintén minden napon tornázik; és pedig következő rendben ugymint:

Fiúk a 7.—13. évig hétfőn, szerdán és pénteken délutáni 5-től—6-ig.

Ifjak a 13—17. évig, kedden csütörtökön és szombaton délután 5 $\frac{1}{2}$ -től—6 $\frac{1}{2}$ -ig.

Minden a tornászatban résztvenni kívánó a csarnokban a fennemlített órákban vétetik fel. Más tornahelyek tornászai mindig vendégszeretettel fogadtatnak és az időszakonkénti szabad tornászatban részt is vehetnek, ha előbb a művezető vagy helyettesénél magukat bemutatják.

Nézőknek mindenkor szabad a bejárás. A tornászat a legjutányosabb és legcélszerűbb eszköz a testi és lelki épség fenntartására és előmozdítására. Ennek elismert előnye és olcsósága azon reményre jogosítanak, hogy a t. e. közönség ezen áldásdus vállalatot legnagyobb részvétellel elősegítendő.

Pest, 1865.

Az igazgatóság.

A Magyarországi Tornaegyletek Szövetsége.

A VI.-ik Szövetségi Kerületi Tornaünnep.

Kedves Tornásztársak!

Szövetségünk folyó év Pünkösdjén 1905. június 11-én Kassán tartja a VI.-ik szövetségi kerületi tornaünnepét. Ez ünnepély rendezésére a Kassai Sport-Egylet-et kérte fel, mely arra készséggel vállalkozott.

Ezen egyletnek a szövetségünk iránt tanúsított hűsége, ügybuzgalma és az a körülmény, hogy vele társulva még két kassai testedző-egylet, — támogatva Kassa város és Abauj-Torna vármegye intéző körei által — vették kezükbe a rendezés munkáját, részben már biztosítják az ünnepély sikerét. A siker azonban csak akkor lesz teljes, ha ti kedves tornásztársak azon mennél nagyobb számban vesztek részt.

Visszatekintve a múlt évek hasonló ünnepélyeire, nagy örömmel tapasztaljuk, mily nagy számmal vettek azokon részt s mily hű ragaszkodással viseltették mindenkor a szövetség iránt.

Legutóbbi aradi országos ünnepünkön 17 egylet 500 taggal vonult fel.

Reméljük, hogy a kassai ünnepen — bár ezt kerületinek nevezzük — nem lesz visszaesés!

Hisz e kerületi ünnepeknek is az a feladata, hogy az ország, de különösen az illető országrész egész közönségét nem és korkülömbőség nélkül megnyerjük az állandó rendszeres testgyakorlás ügyének.

Minél nagyobb számmal jelenünk meg, annál inkább hirdethetjük sikerrel az ígét s növelhetjük meg táborunkat!

A kassai ünnepünknek különös történelmi jelentősége is van.

Királyi szó Kassát a legnagyobb magyar szabadsághős, Rákóczy Ferencnek sírhelyévé avatta!

A nagy fejedelem porladó csontjai talán már nem-sokára a kassai dombon pihennek.

Jertek, hajtsuk meg zászlóinkat — az ősi város szent ereklyéi előtt — és himnuszunk hangjai mellett, visszagondolva a magyarok nagy időire, merítsünk azokból lelkesedést — és kitartó kötelességérzetet; tegyünk szent fogadást, hogy apostolaivá leszünk egytől-egyik — nemzetünk testi megerősödése eszméjének abban a rendületlen hitben, hogy a *spártai féfi karral együtt jár a nemes erkölcs, az emelkedett szellem — s vele a nemzeti nagyság, mely előtt kell még hogy egyszerű tisztelettel hajoljanak meg a világ minden népei.*

Legyetek ott mindnyájan, a kit betegség, vagy más, valóban komoly ok vissza nem tart. Mutassuk be országnak, világnak igaz, egységes magyar társadalomnak azt a minla darabját, melyet büszkén tartunk a jövőendő csirájának.

Fogjunk testvérkezét a földön, mely tanuságot lesz teendő ama nagy eseményről, melyről királyi szó jelentette, hogy *általa a magyar király és a magyar nemzet egyesült a magyar szabadságért küzdött nagy elődök iránt érzett kegyeletben.*

Kassa város nemes hatósága, derék polgársága, lelkes hölgyei biztosítanak arról, hogy jól fogjuk ott érezni magunkat.

Szeretettel várnak, ne várjanak hiába!

Az ünnepélyen a szövetségi jelvény feltűzése kötelező. Beszerezhető 1 koronáért Freyler Béla szöv. pénztárosnál (Budapest VI., Andrássy-ut 41.)

Az ünnepélyre vonatkozó összes közleményeket a Kassai Sport-egylet mint rendező egylet, rövidesen megküldi.

Tornásztársi üdvözléssel

Dr. Andor Endre s. k.
szövetségi titkár.

Gróf Teleky Sándor s. k.
szövetségi elnök.

Hazai tanulmányi kirándulások.

A felső kereskedelmi iskolák főigazgatója körleiratban hívta fel a vezetésére bízott intézetek igazgatóságait és tanárait arra a körülményre, hogy azoknál a tanulmányi kirándulásoknál, a melyeket a legtöbb iskola évről-évre rendezni szokott, hazánknak tájképi szépségekben, néprajzi nevezetességekben, történelmi emlékekben gazdag, nemkülönben ipari és kereskedelmi szempontból tanulságos vidékeit az egyes intézetek

eddigelé nem részesítették kellő figyelemben. Aminek az oka talán az is volt, hogy mind e látnivaló és tapasztalatra érdemes dolgokról nem volt a kirándulásokat rendezőknek kellő tudomásuk. A főigazgató felhívására minden vidéki f. keresk. iskola összeállította a székhelyén és hozzá legközelebb eső látnivalók jegyzékét, egyben azt is feltüntetve, hogy okoz-e költséget és mennyit a megtekintésük.

A beérkezett adatok arra nézve is felvilágosítanak, hogy a kiránduló ifjúság miként helyezhető el vidéken s ez is mennyi költséget okoz.

Avégből, hogy a f. keresk. iskolák kellő időben tájékozva legyenek, közöljük az egyes iskolák részéről beérkezett összeállításokból a több érdeklő birókat olyan alakban, mint azt a főigazgató úr szíves volt rendelkezésünkre bocsátani.

Alsókubin. Az intézet székhelyén és közvetlen közelében keresk. és ipartelepek, vagy más megtekintésre érdemes intézmények, melyek önálló tanulmányút tárgyául szolgálhatnának, — nincsenek. A legközelebb fekvő és geográfiai, valamint ethnográfiai-történelmi szempontból megtekintésre érdemes Árvaváralja önálló célul nem szolgálhat, legfőleg az államvasutak ruttkai telepének megtekintésével kapcsolatban. Rózsahegy és Zsolna gyárainak megtekintése is célszerűbben történhetik a fővonalról való letérés és a kocsin való utazás mellőzésével.

Jegyzet. A kirándulások egy nehéz kérdését segítene megkönnyíteni, ha oly intézetek is, melyek mellett nem áll fenn internátus, néhány szalmazsák és pokrócz beszerzésével maguk szállásolnák el a székhelyökre érkező kirándulókat. Nagyobb terem csaknem mindenütt rendelkezésre áll és ha a fekvőhelyek beszereztetnek, az elszállásolás nem ütközik nehézségekbe, míg a kirándulás vezetői nagy gondtól szabadulnának, ha a tanulók nagy csoportban, esetleg mindnyájan egy szálláson lennének elhelyezhetők.

Arad. I. Arad szab. kir. város területén a következő nevezetesebb és tanulságosabb látnivalókban gyönyörködhetik a kiránduló tanulóifjúság.

1. A szabadságharci múzeum, a színházépület 2. emeletén, nyitva naponta d. e. 9—12-ig, d. u. 2—5-ig; belépődíj személyenkint 20 f. Az ifjúság mindenestre kedvezményt kap.

2. A vértanúk szobra a szabadságtéren; a vesztőhely pedig $\frac{1}{2}$ órai sétával érhető el az arad-újaradi út mentén.

3. Arad-vár a Maros-folyó balpartján a város középpontjától $\frac{1}{4}$ órai sétával érhető el.

4. Az országos híri és a legmodernebb gépekkel felszerelt Neuman-féle szeszgyár és gőzmalom; a belváros közepéből $\frac{3}{4}$ óra alatt gyalog, 20—25 perc alatt pedig lóvasúttal érhető el. A lóvonat személydíja 40 f. menet-térti jegy.

5. A hírneves Weitzer János-féle vagongyár az aradi vasúti állomás közelében.

6. A szalma-papiranyag-gyár, gyalogsétával $\frac{1}{4}$ óra alatt érhető el.

II. Aradváros közvetlen-közelében fekvő nevezetesebb látnivalók, $\frac{1}{2}$ napi kirándulással Aradról:

7. Ujarad és ezzel kapcsolatban a gróf Zselénszky-féle uradalmi sörgyár; Aradról $\frac{3}{4}$ óra séta.

8. A csálai állami szőlőtelep, gyalog $1\frac{1}{2}$ órai séta; motoron pedig $\frac{1}{4}$ óra alatt érhető el, személyjegy motoron — III. osztályban — oda és vissza 60 f.

9. A gróf Zselénszky-féle uradalom gazdasága Ötvenesen; motoron vagy vasuton 17 perc alatt elérhető, vasúti díj a III. osztályban személyenkint oda és vissza 40 f.

10. Mária-Radna, Lippa és ezzel kapcsolatban a solymosi várromok; vasúti költségek oda és vissza a II. osztályban személyenkint 1.60 K.

III. Egynapis kirándulások Aradról:

11. Világos-vár; vasúti díj az Aradi Turista-Egyesület által kieszközlendő kedvezményrel a III. osztályban oda és vissza személyenkint 1.10 K.

12. Mezőhegyes, állami méntelep és cukorgyárral; vasúti díj személyenkint oda és vissza a III. kocsiosztályban az Aradi Turista-Egyesület által kieszközlendő kedvezményrel 1.60 K.

III. $1\frac{1}{2}$ —2 napos kirándulások Aradról:

13. Menyháza-fürdő. Vasúti költség oda és vissza a III. osztályban az A. T. E. által kieszközlendő kedvezményrel 3.60 K.

14. Brád világhírű aranyzóóival és bányáival. Vasúti költség oda és vissza a III. osztályban az A. T. E. által kieszközlendő kedvezményrel 4.80 K.

15. A Gaina-hegycsúcs, különösen a leányvásár idején (a gör. kel. naptár Péter-Pál napja után következő vasárnapon) érdemes a megtekintésre. Vasúti költség a III. osztályban oda és vissza az A. T. E. által kieszközlendő kedvezményrel 4.40 K. Egy kocsin dija egy napra 4—5 személyre 8—10 K.

16. Alváca-fürdő és vaskovandbányák, a brádi vagy a gainai kirándulással kapcsolatban.

17. Izbuk időszaki forrás. Vasúton oda és vissza az egyesület által kieszközlendő kedvezményes áron a III. osztályban személyenkint 4.— K.

Aradon a vendéglők és éttermek az ifjúságnak elhelyezésére illetve ellátására elég kedvező alkalmat nyújtanak; 3 fogásos ebéd (leves, sült körözve és tészta, kenyér) kapható az ifjúság részére kisebb igények mellett 1.20 K-ért, magasabb igények mellett pedig 1.60 K-ért; az ifjúság elszállásolása pedig személyenként és naponként 1.20 K-ért eszközölhető.

Az aradi tanártestületnek a magyar felső keresk. iskolák Aradra ránduló ifjúságát bármikor szívesen kalauzolja és tanulmányutjában bármikor tőle telhetőleg támogatja annál is inkább, mert a tanártestületünk egyik tagja, dr. Schmidt János tanár, az Aradon működő Aradi Turista-Egyesületet ez idő szerint minden ily irányú működésében vezeti, illetve igazgatja.

Besztercebánya. Besztercebányán és közeli vidéken a következő nevezetesebb ipartelepek és egyéb látni-

valók vannak: Magában a városban van egy posztógyár, mőmalom, serfőző salakhegybe vajt érdekes pincével; hajlított fabőrtorgyár, villamfejlesztő-telep és a kincstári elektrolit rézkiejtő, fafűrész, a városi és Wüncsh-féle téglagyár s ez utóbbi cég cementárúgyára. Azonkívül érdekes megtekintésre a március hónapban a Besztercepatakon, április hónapokban a Garamon történő faúsztatás. Irodák, illetve üzleti helyiségek közül megtekintésre méltó a Besztercebányai Takarékpénztár üzlethelyisége.

Ami a város legközelebbi környékét illeti, kirándulásra ajánlhatók: Sliács-fürdő, mely alkalommal meg lehet nézni a halászi kályha-gyárat; Borosznó-fürdő, összekötve egy zólyombrézói kirándulással, mely alkalommal megtekinthető a zólyombrézói vasgyár; a pjeszoki vízgázforrasztó csőgyár; a kiscsáki zománczó-gyár; a hermányi völgy a hermaneci papírgyár megtekintésével egybekötve. — Amennyiben a kirándulás nem pusztán Besztercebánya és vidékére szorítkoznék, hanem egyáltalában ipari telepek tanulmányozása vétenék célba, egy Budapest felől jövő kiránduló csoport mindjárt a selypi cukorgyárat (Hatvan mellett) tekinthetné meg, majd megállapodnék Salgótarjánban, ahol a salgótarjáni vasművet, egy gépgyárat s egy üveggyárat nézhetné meg; Losoncra érve megtekinthetné a vasbádóg zománczó gyárakat, egy nagy szabású mőmalmot, a losonc-apátfalvi katona-posztó és a gácsi finomposztógyárat s a műtrágyagyárat. Zólyomba érve megtekinthetné az ottani vaslemezgyárat s onnan vagy Szliács érintésével Besztercebányára érve az elején említett gyárakat s egyéb telepeket tanulmányozhatná, vagy Ruttká felé tovább utazva Garamberzencéről kirándulhatna Selmecebányára, ahol nemcsak egy még üzemben levő ércbányát láthatna hanem megtekinthetné a dohánygyárat, a cipőgyárat, kötőszővőgyárat, továbbá a környéken egy gyermekjátékkészítő tanműhelyt, egy ezüst és alpakkaárúgyárat és ólomgyárat.

Visszatérve Garamberzencére nagyon szép, érdekes vasúti vonalon Körmöcre érne, ahol megnézhetné a festékgyárat, hőelszigetelő anyaggyárat, köedénygyárat, egy nagyobbszabású papírgyárat s a pénzverőt; majd a Kárpátok felé vevén útját Liptó megyében Rózsahegyen megtekinthetné a nagyszabású textilipar. gyárat, cellulóze- és papírgyárat, sajt- és gyufagyárat. Liptószentmiklóson pedig az ottani nagyszabású bőrgyárakat.

Geográfiai, történelmi és kulturális nevezetességek. Besztercebánya környéke geográfiai szempontból is elég érdekes, egyes völgyek, mint a felső-hermányi völgy festői sziklacsoportjaival, az őhegyi völgy szép fenyves erdeivel és a Sturec hegygyel annyi természetes szépséget nyújt, hogy érdemes a megtekintésre. Természetesen legalkalmasabb erre a nyári időszak júniustól-szeptemberig. Történelmileg is nevezetes Zó-

lyom újabb és régi várával, Dobró-Váralja romjaival, mely várban Verbőczy hármaskönyvét írta, Besztercebánya városa maga és a közeli Zólyom-Lipcse vára, melyekről IV. Béla királytól a városnak adott privilegialis oklevélben is történik említés.

Ami a kulturális intézményeket illeti, Besztercebánya nyújt elég látni és tanulmányozni valót. Közkórház, közfürdő, többféle tanintézet, mint a felsőker. iskola, a f: gimnázium, polgári iskola; keresk. és iparkamara, törvényszék, vadászaktanya stb. mind nevezetesebb kulturális intézmény. Kiváló figyelmet érdemel vízvezetéke és csatornázása, nemkülönben vilámlágitási berendezése. (Vízörre).

Kulturintézményei közül felemlítendőek még archeológiai és háziipari múzeumai, köz- és népkönyvtára.

Elhelyezés és ellátás. Az intézet székhelyén a kirándulók a Rák-szállóban lennének elhelyezhetők, mely 30—40 személynek adhat szállást. Egy szoba ára 2 K., minden ágyért külön 1.20 K. számíttatik. Egy személy ellátása (reggeli, ebéd, vacsora) 2.40 K. kerül, tömeges ellátásnál olcsóbb. Szünidőkben a deákok az intézetben katonai ágyfelszereléssel díjtalanul lennének elhelyezhetők.

Utasítások a testgyakorláshoz.

Nyújtó. — a) *Alacsony nyújtó.* Tompor, kanyarlati és vetődési ugrások támaszból. Billenés oldalállásból, összekötve felülésekkel, átfeszítésekkel és átguggolásokkal. b) *Magas nyújtó.* Felhúzóadások felkarfüggésbe, váltogatott és páros karokkal. Kelepfelhúzóadás, alugrás. Feltolódás mellső oldalfüggésből hajlított támaszba a bal (jobb) karra és páros karra. Kelepfellendülés. A billenés előgyakorlatai, billenés. Mellső oldalfüggésben lengés és a hátlendületnél alkarfüggés egy és két karal. Lengésből térdfellendülések. Lengés hajlított karokkal és a hátlendületnél támaszba lendülés. Ugyanez nyújtott karokkal.

Korlát. — Ülécserék hajlított támaszon át. Hossz-ugrások: beugrások a korlát közepébe haránt támaszba, összekötve felülésekkel, a kezek elé és mögé lovag-, csavar- és terpeszülésbe a bal és jobb karfára, ezekből tompor, kanyarlati és vetődési leugrások a korláton kívül. Szökdelések előre és hátra leugrással. Támlázások és szökdelések előre és hátra lendülettel és a lendület ellen. Hajlított támaszban lengés és ollófelülések. Haránt felkar-függésben lengés, az előlendületnél a nyújtott lábakat a mellre fektetve s innen visszauttó terpeszülésbe, lovagülésbe a bal (jobb) karfára, nyújtott támaszba, mint felkarbillenés. Haránt-lebegő függésből billenés (a korlát végén arccal lefelé), összekötve felülésekkel és ülécserékkel. Haránt-támaszban a korlát közepén fél és egész körzések egy lábbal.

Mászás (rúdon és kötélén). — Függeszakadások és karrángások egy rúdon föl- és lefelé. Lengés két rúd között, ugyanez hajlított függésben és minden elő- és hátlendületnél függeszakadás és karrángások föl- és lefelé. Kötélén függeszakadások s karrángások lefelé és fölfelé egy és két kötélén.

Gyűrűhinta. — Ostorlengés mély fogással, feltolódás támaszba az előlendületnél. Lebegő függés ter-

pesztett és zárt lábakkal és ennek cserélése közlendülettel. Hintázás, összekötve feltolódással, mély fogással. Magas hintázás közben hajlított függés, leugrás a hátsó-vagy előhintázásnál.

Rézsütös létra. — Függeszakadékok fölfelé és karrángások lefelé mellső harántfüggésben a kapocsfákon hajlított függésben felső fogással a kapocsa külső oldalán. Felszaladás az alsó oldalon függő állásban a felső végig, onnan változtatott karokkal leereszkedés lassan hajlított függésből nyújtott függésbe.

Vízszintes létra. — Függeszakadékok és karrángások előre és hátra a kapocsfákon és fokokon, vagy egyik kézzel a kapocsfán, a másikkal a fokokon hajlított harántfüggésben. Függeszakadékok és karrángások harántfüggésben a lendülettel és a lendület ellen.

Lebegőfa (csipő- és mell-magasságban). — Járások előre és hátra, a közepén megállással, térdeléssel, lefekvéssel. Kitérés.

Mellső oldalállásból tompor kanyarulat, vetődési és guggoló átugrások helyből és szaladással. Szabad átugrások az osztály ugróképességének megfelelően.

Súlyemelés. — Emelések hajlított és nyújtott karokkal közép- és magastartásba lendülettel és nélküle 15—20 kgr. súlyú rúddal vagy (súlyzó alakú) golyósbottal.

6. Gyakorlatok a szabadban. (Nyári tornahelyen). — Az e körbe tartozó testgyakorlási nemek természetük-nél fogva valamennyien a tulajdonképeni tornázás körébe tartoznak ugyan, de azért lehetőleg a szabadban gyakorlandók. Alkalmas tornacsarnokokban is végezhetjük azonban őket, a mint hogy a jól berendezett játszótér is felhasználható a szorgyakorlatokra.

A szabadtéri gyakorlatokhoz tartoznak különösebben az ugrások és futások különféle nemei, a járás, a súlydobás, diszkoszvetés, gerelydobás és a testedző játékok.

Ezen testedző nemeket, különösen az ugrásokat és a dobásokat az osztályok kisebb csoportokba osztva olyformán gyakorolhatják, hogy pl. két csoport közül az egyik ugrik, a másik súlyt dob egy ideig, a rákövetkező időben pedig gyakorlatot cserélnek.

Ugrás. — Többféle ugrás van: magas, távol, távolmagas, mély, rúdugrás magasba és távolba. Az összes ugrások pusztán földről gyakorlandók.

a) **Magas ugrás.** Gyakorolható egyenes és rézsütös szaladással (rohammal). Ez utóbbinál a két ugróoszlopnak három m.-nyi távolságban kell egymástól állnia, az átugrandó léc pedig két cm. vastag és 3·5 m. hosszú legyen. Egyenes szaladásnál a repülés zárt és nyújtott lábakkal történik, a pálcán túl homorítással. A rézsütös szaladásnál az ugró a lábának hirtelen egymásután a léc fölé való átvetése által derék homorítás nélkül hegyes szögben ugrik el a léc fölé (úgynevezett „angol ugrás”). Az elugrás az ellenoldali lábbal történik. Az elugrás helye a szaladás pályájával egy színben álljon és kemény legyen.

b) **Távol-ugrás.** Az elugrás helyét mésszel bevont 5 cm. széles és a földbe mélyített léc jelzi. A távol-ugrásnál a szaladást az átugrandó távolsághoz kell alkalmazni; nagyobb távolság átugrása nagyobb szaladást kíván, a mely azonban alsóbb osztályokban 15—20, a felsőben 20—25 lépésnél nagyobb ne legyen. A szabadban kiválóan a természetes akadályok, pl. árkok, élő sövény-kerítések átugrása gyakorlandó (az ugróárok szélessége az egyik végén 3 m., a másikon 7 m. legyen).

c) **Távol-magas-ugrás.** Az elugrás helye, mint a távol-ugrásnál. Az átugrandó magasságot az ugró mér-

cére helyezett léc jelzi. Az ugrás gyakorolható a lécnek fokozatos emelése, vagy ugyanazon magasság mellett az ugrómércének fokozatos távolítása által.

d) **Mélyugrás.** A mélyugrási polc fokos árbocra, vagy tornacsarnokban függélyes létrára kapcsolható. Gyakorolható azonban polc nélkül is, különösen a szabadban, a játszótéren kisebb-nagyobb emelkedésekről, vagy ugróárokba. Az ugrás kezdetben óvatosan üléből, majd guggoló állásból végzendő és pedig az I—II. osztályban mell-, a III—IV. osztályban váll-, az V—VIII. osztályban váll- és testmagasságból és ezen felül másfél testhosszig gyakorolható.

e) **Rúd-ugrás magasba.** Ezen ugrás csak a VII—VIII. osztályban gyakorlandó. Előgyakorlatok: a rúd fogása, letűzése, elugrás egy, két és három lépés szaladással. Az előgyakorlatok az egész csapat által egyszerre vezényszóra végzendők, a tanulók két-három lépésnyi távolságban egymástól egyenes vonalban állanak, a rudat maguk elé letűzik s arra repülés közben támaszkodnak. Az elugrás és fordulás mindig azzal a lábbal és arra az oldalra történik, a melyik kézzel alul fogjuk a rudat, pl. ha a bal kéz fog alul, akkor az elugrás a bal lábbal balra fordulással végzendő. Szabályos ugrás az, midőn az ugró kanyarulattal vagy tomporral repül el a léc fölött és negyed vagy fél fordulattal ugrik le. Kisebbségi magasságok átugrásánál a rudat lehetőleg át kell vinni, nagyobb magasságnál visszalökhető.

f) **Rúd-ugrás távolba.** Az ugrás a földre fektetett zsinóron és kiválóan (ami még jobb) ugróárkokon át történhetik. A szaladás kezdetben mérsékelt s fokozatosan sebesebb legyen, miközben mindig arra kell ügyelni, hogy az elugrás, a letűzés és a leugrás lehetőleg egy egyenesbe essék. Kezdek mérsékelt távolságban tűzzék le a rudat a földre. A fősúlyt az elugrásra, a biztos letűzésre, fordulásra és a leugrásra kell fektetni (lásd rúdugrás magasba). Képzett ugrók az elugrás után is letűzhetik a rudat.

Különfélék.

Egyetemi kardvívó bajnokság. A Tudományegyetem kupolatermében f. hó 9-én délelőtt dőlt el az idei egyetemi kardvívó bajnokság sorsa. Ez évben úgy a közönség, mint a vívók érdeklődése fokozódott a szép verseny iránt. Tavalat hatan vettek részt, az idén husz nevezőből tizenöt. A közönség teljesen megtöltötte a tágas termet és soraiban feltűnően sok volt a hölgy. Tóth Péter, a tavalat győztes, vitte el most is a győzelem pálmáját. Mindenesetre méltánylandó eredmény, mert a Szemere-verseny győztese, Lestyánszky, például csak harmadik tudott lenni a nagy haladásról tanubizonyosságot tevő Gerde Oszkár mögött. Karafiáth ifjúsági elnök nagyhatású megnyitó beszéde után Lóczy Lajos bölcsészkar dékán, az egyetem nevében üdvözölte a jelenvoltakat s örömeinek adott kifejezést, hogy az egyetem falai között nemcsak a komoly tudománynak, hanem a testedző sportnak is helye van. A verseny három részből állott. Először a minősítő küdelmeket tartották meg, majd ötös csoportokba osztva körmérkőzéssel állapították meg a döntő mérkőzések résztvevőit.

A minősítés eredménye a következő:

1. Lestyánszky Dezső 11, 2. Apáthy Jenő 10.3, 3. Gerde Oszkár 9.8, 4. Tóth Péter 8.8, 5. Móricz István 8.4, 6. Gonda Illés 6.3, 7. Vigyázó Sándor 5.8, 8. Karossa Erős 5.7, 9. Wein Károly 5.6, 10. Gottesmann Raoul 4.7, 11. Andrey Antal 4.1.

Az ötös csoportok győztesei:

1. Tóth P. 4 győzelem, 2. Lestyánszky 3 győzelem, 3. Buday Gonda és Wein 1—1 győzelem.

1. Apáthy Jenő 4 győzelem, 2. Móricz I. 3 győzelem, 3. Bányai H. 2 győzelem.

1. Gerde O. 4 győzelem, 2. Pajzs Aurél 3 győzelem, 3. Bányai H. 2 győzelem.

A döntő mérkőzésben:

1. Tóth Péter (M. A. C.) 5 győzelem.

2. Gerde Oszkár (M. A. C.) 4 győzelem.

3. Lestyánszky Dezső (M. A. C. és M. A. és F. C.) 3 győzelem.

4. Pajzs Aurél (B. E. A. C.)

5. Apáthy Jenő (B. B. T. E.)

A jury tagjai dr. Nagy Béla, Zulavszky Béla, Krencsey Géza, Berty László és Hajdu Marcel voltak. A díjakat Karafiáth ifjúsági elnök osztotta ki. Tóth

Péter a bajnoki aranyérmén kívül Szemere Miklós győnyörű tiszteletdíját is kapta. Gerdének ezüst érem és lovag Freystädtler tiszteletdíja jutott. A rendezés nehéz munkáját Karafiáth és Támedly végezték.

Vívómesteri képesítés. A Magyar Vívómesterek Egyesülete a minap Halász Zsiga elnökle alatt tartotta első vívómesteri képesítő vizsgáját. A vizsgálóbizottság: Arlow Gusztáv, Rákossy Gyula, Vizy Károly és Lovas Gyula vívó mesterekből állott. Vizsgára jelentkezett Neumer József vívómester, aki már eddig is szép nevet vívott ki magának. Neumer először tanítási módszerét elméletileg, utána pedig Hajnal Dezső tanítványával gyakorlatilag is előadta és végül úgy karddal, mint vitőrrel szép assaul-t mutatott be tanítványával. A vizsgálóbizottság tagjai kérdéseket intéztek hozzá a cselek és nehezebb vívó-akciók kivételére vonatkozólag, amelyekre a vizsgázó rögtön gyakorlatilag felelt. A vizsga két óráig tartott és utána a bizottság rövid tanácskozás után tudtára adta a jelöltnek, hogy a vívómesteri oklevélre méltónak találták.

Kiadótulajdonosok: Légrády Testvérek.

ÓVÁS!

Tudomásunkra jutott, hogy idegen gyárból származó oly pneumaticok vannak forgalomban, melyekre **védjegyhamisítás szándékával**

„Continental“

szó van bélyegezve.

Figyelmeztetjük t. vevőinket és a nagyközönséget, hogy a valódi

Continental-Pneumatic

a gummiba préselt **sas** védjegyről ismerhető fel.

Egyszersmind kinyilatkoztatjuk, hogy feljelentéseket, melyek a védjegybitorlás felderítésére és megbüntetésére vezetnek, szívesen és busásan jutalmazunk.

Magyar ruggyantaárugyár részvénytársaság
Budapest.

Vivók körében

sensatiót kelt a gummiból készült, szabadalm

„Damascinus“- kardmarkolat,

mely rugalmasságánál fogva **nem nyomja a kezét, elhárítja a kard csúszását, megóvjá a keztyűt a kopástól.**

A cs. és kir. hadügyminiszterium 1522/1896. sz. rendeletével tanítási célokra ajánlotta.

== Bármely kardra könnyen ráerősíthető. ==

Legtöbb államban szabadalmazva.

Viszontelárusítók kerestetnek.

Magyar ruggyantaárugyár részvénytársaság
BUDAPEST.